

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Paradys Der Wellvsticheyt

Teylingen, Augustijn van

T'Antwerpen, 1630

Het V. Deel. Nopende de principale Hooghtyden des laers.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45716)

HET V. DEEL.

Nopende de principale Hooghtyden des Iaers.

L

Esoeckt uwe arme schamele
 vrienden ende goede bekende /
 ende andere bedruckte men-
 schen in sieck-huyfen / gast-
 huyfen / wees-huyfen / oft el-
 ders in Godts-huyfen woo-
 nende : ende en komter niet
 met leghe handen : bereydt hen som-wijlen een
 mael-tijdt : want roept ghy den ghenen die u ter
 tafelen roept / wat loon suldy hebben ? en doet
 die Heydenen dat oock niet ? Daerom als ghy
 een noen-mael oft abondt-mael houdt / en wilt
 u vrienden niet roepen / seydt CHRISTVS, noch
 u broeders / noch u maghen / noch u rijcke gebue-
 ren / dat sy by-abontueren u niet wederom en
 nooden / ende u vergeldinghe gheschiede. Maer
 als ghy een maeltijdt houdt / soo roept arme /
 krancke / creupele / ende blinde / ende ghy sult sa-
 ligh zyn ; want sy en hebben niet om te vergel-
 den / want het sal u gheloont worden inde verrij-
 senisse der rechtbeerdigher. Hier op dan d'ooge
 hebbende / roept medutwen ende weesen / ende an-
 dere armen. Wel wetende dat de kernissen / va-
 stel-abonden niet en zyn van onse booz-ouders
 booz de rijcken in-ghestelt / die daghelijcke wel-
 lustelijck eten ende dzincken ; maer booz den ar-
 men / ende tot onthalinghe van desen hebben sy
 jaerlijcksche renten besproken in sieck-huyfen /
 gast-

Luc. 14.

Gast-huyfen/oude mannen-huyfen/ende elders. TYDEN.
 Verciert dan met desen als met jonge olijf-tac-
 ken utwe tafelen: ende dient die selve/gelijck ghe-
 daen hebben den H. Gregorius Paus / Placilla de
 huys-vrouwte van Theodosius den Grooten / S.
 Lodewijck Coninck van Franckrijck / Helena
 de moeder van Constantinus den Grooten / ende
 S. Elizabeth dochter vander Coninck van Hon-
 garjen / ende den H. P. Ignacius, besoeckende ende Ribad. lib.
 dienende te Kotwanen eenen siecken student / die 2. cap. 1.
 hem te Parijs sijn gelt ontstolē hadde. Ja hebdu
 de middelē / soo onderhoudt volkomelijck eenen
 armen mensch. Door-komt den noot der ghener
 die niet eyghens en hebben in dese wereldd / ende
 met de Leblyten gheen deel onder d'andere ghe- Iof. 13.
 slachten van Israēl, ende die utwe rechters sullen Math. 19.
 sijn inden dagh der weder-geboorte. Maectt hen
 met de vrouwe van Suna een cleyn kamerken / 4. Reg. 4.
 ende settet hen daer een beddeken / ende een tafel /
 ende eenen stoel / ende eenen kandelaer / op dat sy
 daer blijven als sy by u komen. Alsoo sult ghy
 sijn als eenen sone des Alder-hooghstē / ende hy
 sal utw's barmhertigh sijn / meer dan eene moe-
 der : want dit by u leven ghedaen / is Gode aen-
 ghenamer en u beter / dan oft ghy soo veel gouts
 ende silbers gaest naer utwe doodt / als tusschen
 hemel ende aerde legghen mochte. Want ten 1.
 CHRISTVS sepdit : Die eenē Propheet ontfanght Math. 10.
 in den naem van een Propheet / die sal den loon
 van een Propheet ontfanghen. 2. Godt heeft Pu- Gen. 39.
 tiphars huys ghebenedijdt om Iosephs wille / en-
 de hy heeft barmhertighdicht soo in huysen
 als in landen alle sijn goet. Rahab de gemeyne Iof. 2.
 vrouwe wierdt binnen Jeriche vander doodt

- TYDEN. bezyjdt / om dat sy de verspieders van het lande
 Iudic. 17. van beloften gheherberghyt hadde. Michas sy-sel-
 ven gheluck-biedende / seyde : Du weet ick dat
 Godt my wel doen sal / om dat ick een Priester
 van het gheslacht van Levi in mijn huys hebbe.
2. Reg. 6. Het huys van Obedom is seer ghebenedijdt /
 om dat de Arcke des Heeren daer dzy maenden
 gheweest hadde : soo dat den Coninck David dat
 hoozende seyde : Ick sal de Arcke des Heere met
 sijne benedictie in mijn huys halen. De wedu-
3. Reg. 17. we van Sarephta is wonderlijck gespijt / om dat
 sy den Propheet Eliam ontfanghen hadde. Een
4. Reg. 4. ander vrouwe van Sunam is van Godt met
 eenen sone bereert / om dat sy Elizeum gheher-
 berght hadde. Alsoo hebbē de Joden CHRISTVM
 ghebeden voor den hondertsten man / seggende :
- Luc. 7. Heere hy is weerdigh dat ghy hem helpt / want
 hy ons een Synagoge ghetimmert heeft. Veel
 meer sal u Godt met alle tijdelijcke ende hemel-
 sche segeninghen ghebenedijden / in wie is huys
 de dienaren Godts logeren. Want CHRISTVS
 tot sijn discipelen seyde : In wat huys dat ghy
 komt / seght eerst / brede zy desen huysse : ende soo
 daer een kindt des bredes in is / soo sal utwen
 brede op hem rustē. Ten 3. ghy sult oock te meer
 worden ghebenedijdt : want CHRISTVS rustet
 aldaer in't H. Sacrament : soo dat daerom sa-
 ligheydt dien huysse gheschiedt / gelijk het huys
 van Zacheus. Die H. Enghelen besoeken oock
 dat huys / ende zyn daer gheheel ghemeynsaem /
 al-waer hunnen Heere is. Dat huys ende in-
 woonders van dien worden voor den hoosen
 vpant beschermt / al-waer het H. sacrificie der
- Lib. 22. de Missen gheoffert wordt ; als S. Augustijn door
 civit. e. 8. een

een exempel betuyght: want en heeft den En-
 ghel niet konnen misdoen inde huysen bande
 kinderen van Israël in Egypten, wiens posten
 met het bloedt van het Paesch-lam bestreke wa-
 ren; veel minder macht heeft den hoosen byandt
 ober de huysen / daer het sacrificie van 't blesch
 ende bloedt CHRISTI in gheoffert wordt. Daer-
 om seydt S. Chrystomus: Daer de boose byan-
 den het bloedt des Heeren sien / daer bliede sy van
 daen; ende die H. Enghelen komen daer. Want
 heeft de figure sulcke cracht gehad in Egypten;
 ende heeft de doodt de schadutwe soo gebzeest; hoe
 sal sy dan bande waerheydt selver verschrickt
 zyn? soo dat van sulcken huys gheseydt magh
 worden / dat Satjan van Iobs huys tegen Godt
 claeghde; segghende: ghy hebt hem en sijn huys
 bemuertende bewalt / ende oock alle sijn goedt:
 ende ghy hebt gheseghent den arbeidt sijnder
 handen. Ten 4. ghy zyt oock grootelijckx deel-
 achtigh aller sacrificien / ghebeden / ende goede
 wercken / die in u huys gheoffert / ghestort / ende
 gedaen worden. Waer voor ghy Godt danckbaer
 sult zyn / denckende dattet eene sonderlinge gra-
 tie des Heeren is / dat hy u dese macht ende wille
 ghegeven heeft / om alle dese dinghen te moghen
 doen; ja oock om te liden voor het geloobe / ende
 om de rechtbeerdigheydt / als Godt dit op u sou-
 de begheeren. Ten 5. voor u aertsch huys (daer
 ghy immers geen en af-godt af en maect / noch
 gheen poppe van u sinnelijckheydt) sult ghy een
 timmeringhe hebben van Godt / een huys niet
 met handen ghemaect / maer eeuwig in den
 hemel. De Schriftuere verhaelt / dat Salomon
 inden inganck der ozatozien twee deuren ghe-

TYDEN.

Exod. 12.

Hom. 61.

ad popul.

Antioch.

Iob c. 4.

2. Cor. 5.

3. Reg. 6.

TYDEN, maect heeft/niet van cypzeffen oft rederē/maec
 van olyf-boomen hout; ende wat beteekende
 dit anders als dat wy /om in't heylighdom des
 hemels te komen/ moeten passeren door de deure
 van aelmoesse/ ende van wercken van bermher-
 tigheydt; waer van d'olyfē een figurē is: De
 Rosw. 26. ouders vande h. Moeder Godts bedeyldē daer-
 Iulij in om hun in-komen in dzy deelen: het 1. aen den
 vita S. tempel ende den Goddelijcken dienst. Het 2. aen
 Anna. den armen. Het 3. tot hun eñ des huyf-ghesints
 orderhoudt. Voorts besteedt som-wylen u ael-
 moessen aen den armen /door de handē van uwe
 Tob. 4. kinderen / om hen van jonghs te gheuenen /
 nae de leeringhe van Tobias, hunne aensichten
 niet af te keeren van eenighe armen; op dat het
 aensicht des Heeren oock van hen niet af-ghe-
 Vit. PP. keert en worde. Anna van Costen-ryck / huyf-
 Rosw. fol. vrouwe van Philippus den III. Coninck vā Spa-
 114. gnien/hongh om den hals van hare jonghe kin-
 derkens een beurse met goudt/waer uyt de kin-
 derkens selber d'aelmoessen souden treckē ende
 aen den armen geben. De liefde der Chyštenen/
 ende hun mede-lyden ende milde bermhertig-
 heydt ober de soldaten ende mistroostighe pel-
 grims /die uyt verre landen ghekomen waren /
 aen-lockte Pachomium doen hy noch heydensch
 was/ende vooz soldaet diende onder den Keyser
 Constantinus, tot het Chysten gheloobe. Siet
 num. 44. van daghen.

II. Venckt dat dit is den wille des Heeren / onse
 1. Theff. 4. heyligh-makinghe: ende dat die waerlijck heyligh
 is /die heyligh is van ghedachten / woorden
 ende wercken/soo den h. Franciscus pleegh te seg-
 Mich. 6. ghen. Micheas den Propheet spzeckt aldus: Ick
 sal

sal w/o mensch/te kennen-geben wat goet is/en-
 de wat den Heere van u begeert: boozwaer recht
 te doen/ende bermhertigheyt te beminnen/ende
 sorgghbuldelijck te wandelen met uwen Godt.
 Daerom vernieuwt u goet pzoopost/ segghende:
 Ick ben beschaemt mijn Heere ende Godt / dat
 ick my tot u niet devotelijck ghedragen en heb-
 be; ende tot mijn naesten/ niet behulpelijck ende
 minnelijck; tot my-selven/niet scherpelijck: en-
 de dat ick tot noch toe soo veel goets versumpit/
 ende nae uwe seer heylighe in-spraecken luttel
 gheluyfster hebbe. Och oft ick nu een ghenuchte
 creghe/om eenen oogeblick kloeckelijck te strij-
 den! ende u te dienen met sulcke ootmoedigheyt/
 gheloof/hope ende liefde/alsser opt eenigen heylighen
 uwe Goddelijcke Majesteit behaghelijck
 ghedient heeft! Helpt my / o Godt / in dit mijn
 heyligh booz-nemen. Ende ghy die hemel ende
 aerde verbult met goederen/ wilt mijn ziele niet
 ydel laten! ghy die aers besozght aen de vogelen
 des hemels / aen de dieren des landts/aen de
 visschen der zee / ende woormen der aerden / sult
 immers mijn ziel alleen van honger niet laten
 vergaen! ghy die de lelien kleedt / ende de aerde Matth. 6.
 met gras bedeckt / ende de velden met bloemen.
 Wilt doch mijn naeckte ende bloote ziele met
 uwe gratie bekleeden! ghy ghebedt dat ick heb-
 be een ghebzoeken ende ootmoedigh herte; gheeft
 dat ghy ghebedt / ende ghebedt dat ghy wilt.
 Ghy ghebedt dat ick hebbe een supber herte;
 gheeft dat ghy ghebedt / ende ghebedt dat ghy
 wilt.

Naer 't exempel van David, en scheydt u III.
 deughdelijck werck van u stercke liefde niet / 1. Paral. 15

TYDEN. ende en laet het niet verstuypen dooz den winde
 der hooberdighe teghenspraecke. Seght liever
 met David, omme-ghegozt zijnde met een lijnen
 Ephod; en met Thomas Morus een Choor-cleedt
 aen-hebbende/ende mede singhende inden choor
 als eenen Chozael /ende als eenen koster dra-
 gende den standaert des Cruyces inde processie:
 2. Reg. 6. Ick sal noch verworpender worden dan ick ghe-
 weest hebbe. De verworpenste dinghen verkiest
 Iudic. 7. Godt /om de groote te beschamen; eenē Gedeon
 met luttel volckx / om die Madianiters te ver-
 slaen / hondert ende dertigh duysent in't ghetal ;
 1. Reg. 17. eenen David om Goliat t'over-weldigen metten
 slingher ende den steen ; eenen achter-ghelaeten
 1. Reg. 30. Egyptenaer , om te beschamen het legher der
 Iud. 13. Amalecyten; eene Iudith, om Holofernes te ver-
 nederen; muggen ende vloeyen / om Sapor Co-
 Hist. Ec- ninck van Persen met sijne heyl-crachten van
 clef. p. 2. Misibien te berdzijben; eenen Spiridion, om te be-
 1. 3. c. 6. & schamen den hooghen kettersehen Philosoph
 vit. PP. in't Concilie van Niceen; eenē Paulum den sim-
 Rosw. fol. 794. pelen/om uyt te dzijben de duybelen / die oock ee-
 Rosw. 14. nen Antonius niet en konde verjaghen. Heeft
 Decemb. & Niceph. Apelles met een verbrandt hout / dat hy vanden
 lib. 8. c. 15. haert nam / sijnen lasteraer die hem uyt schimp
 Vit. PP. ende als van wegghen van den Coninck / ghe-
 Rosw. fol. 731. noodt hadde / soo lebendigh ende aerdigh meten
 af te malen / dat den Coninck Ptolomæus , ende
 alle die van't hof strackx wisten te segghen / wie
 den vogel was / die Apellem buypen booz-weten /
 ja teghen 't ghemoet vanden Coninck aen de ta-
 fel vande selbe binnen Alexandzijen gheroepen
 hadde; en sal Godt van een rouw hout den cley-
 nen niet weten te verheffen / ende groote dinghen
 daer

daer door konnen te weeghe brengen? Siet num. 12. van Hoogh-tijden. Hy verheft den cleyden uyt het stof/seydt David, ende Godt verhooghet den armen uyt den dreck. Ende aenghesien dat ghy op't tonneel van dese wereldt ghestelt zijt te toon booz Godt/booz d' Enghelen / ende booz de menschē/ soo speelt liever de personagie van Lazarus, ende en weest niet berlegghen met een slecht habijt: op dat ghy met Heraclius den Keyser anders niet weder-houden en wordt in't dragen van het crups CHRISTI: en niet en hoorz't ghe- ne eenen sekeren Novitius hoorde; den welcken / soo hy sagh in een visioen CHRISTVM met sweet arbejdende in't op-climmen van eenighe trap- pen/ ober mits het groot ghewichte des crupes/ daer hy mede ober-laden was / soo presenteerde hy sijnen dienst/om den Heere te helpen: tot den welcken den Heere met een ghestoozt gelaet hem om-keerende/seyde:wech van my; draeght u kap met patientie ende utwen scapularis. Den Novi- tius, eplaes! hadde geerne sijn versleten kap quijt gheweest / ende liever wat nieuws ghedraghen / ende het quelde hem by wat in dese mortifica- tie sijns cleedts: ende daerom hoorde hy desen grauw van CHRISTVS. Immers hy vatte de het woordt/ en hadde daer nae meer vermakens ende blijdschaps in dit ootmoedigh habijt / als wel te bozen droefhejds ende bersterbinghe: en- de nu nochtans en verdiende hy daerom oock niet te min: want gheene swarigheyt nu in ber- sterbinghe te hebben/maer een vzeught ende soe- tighejdt/is loon des arbejds tot verheffinghe/ ende niet tot uyt-wasschinghe der verdiensten: ghelijck den H. Bernardus, ende na hem den Bis-

Breviar.
Rom. 14.
Septemb.
& Paulus
Diac. l. 18.
Dionysius
Carthul.
in scala
religios.
artic. 16.

TYDEN. schop van Catalaun/verclaerde aendekeligen-
 Plat.lib.3. sen van het Clooster van Claren-dal. Denckt
 de bono oock op het Tabernakel van het oude testament
 stat. rel. 't welck daer het van binnen gheheel vergult
 cap. 16. was / van buyten nochtans anders niet en liet
 S. Bernar. S. Bernar. blijcken dan de haren-cleedery ende rang-
 serm. Ecce nos reliq. bellen : welck deksel / hoe wel het smooide was /
 Hebr. 11. diende nochtans om 't stof ende reghen van het
 Godts / wesen de van binnen schoon / hebben om-
 me-ghedaen in schaeps-pelsen / in gepten-bel-
 len / &c. van buyten onghesien ende veracht.
 Ende dese uytelycke onghesienheyt diende hen
 tot af-schuddinghe der tentatien / ende om de
 glorie van hunne inwendighe schoonigheyt be-
 ter te bewaren. Soo dat elck-een vande heylig-
 Canr. 1. gen waerachtelijck mocht seggē : Ick ben swart/
 maer schoon. Siet num. 4. van Hoogh-tijden. Hier-
 en-boven let op het eynde / dat is / op de glorie der
 ghener die in plaetse van wolle sacken hier nae
 met glorie ende eere ghecroont sullen zijn. Dit
 dede eenen Coninck springhen uyt sijn carotse /
 om twee schamele menschen t'om-helsen / ghe-
 Vit. PP. lynch-men leest inde Historie van Barlaam ende
 Rosw. Iosaphat. Dit versterckte oock eenen Novitius
 fol. 253. vande Orde der Minre-broederē / om sijnē roep
 Chion. niet te verlaten. Indien my keur waer gegeven
 Minor. om te kiesē / seydt S. Hieronymus, liever soude
 Gallicè p. 2. lib. 10. ick hebbe den rock van palm-bladerē gemaect /
 cap 25. ende de verdiensten van Paulus den eersten Ere-
 D. Hiero- myt / dan de purpuren vande Coninghen / en al
 nymus in vita S. hunne rijken. 't is wel waer / die met saechte
 Pauli E- kleederyen gheleedt worden / eert de werelt: maer
 remir. soo soude-men oock moeten eere betwijfen aen de
 venste

bensteren ende winckelen der ghener die goude
ende sijde lakens verkoopen : ghelijck eertijds
dede den gheleerden Geeldorpius Rector van de
scholen van Delft, sijnen hoet af-nemende ende
seggende: O edele verheven stoffe van goude en-
de sijde lakens / u eere ick; ende ick groete u. Den
selven ghenoodt zijnde ter tafel van de Heeren
van't hof van den ouden Prince van Oragnien/
by wien hy in groot aen-sien was; en komende
op het hof / wierdt hy booz eenen bedelaer aen-
ghesien (want sy hem niet en kenden) om dat hy
kael was in't habijt / ende by wat smeerigh en-
de moesigh; en sy meynden dat hy een aelmoesse
versocht / sy gaben hem die / ende hy ontfincke.
Ende gaende om sijn water op't hof te maken
(t welck nochtans streeft teghen d'ordonnantie
van die plaetse) soo liep eenen van de dienaeren
van't hof hem nae / ende trock hem den hoet van
't hooft; maer door tusschen-komen van eenighe
die daer aen quamen ende hem kenden / wierdt
hy ontfet / ende hy creegh sijnen hoet weder naer
veel moeyten; ende wierdt binnen gheleydt / ende
gestelt aen't hooghste van de tafel. Dus handelt
de werelt met den ghenen die slecht en schrael
zijn in't habijt / ende sober inde wolle. Is't noch-
tans niet na de ghelegghentheydt utw's staets en-
de roepinghe / uytwendigheydt te derben in utwe
kleederen / daer ghy nochtans in u H. doopsel
alle pachtē versaeckt hebt; en daer des lichaems
glozie dreck is ende wozen (ghelijck Andreas

In vita S.
Bernard.
lib. 1. c. 6.
Ribad. l. 1.
de vit. eius
cap. 7.

TYDEN. *weest niet leelijck van binnen / ghelijck de pau-*
 Iudith 10. *wen ende swanen (die daerom Gode niet en*
 Levit. 11. *mochten tot brandt-offer gheoffert ende ghepre-*
senteert worden) maer hebt met den schoonen
Ioseph, als oock met David, een schoone ziele ;
ende weest met Iudith van binnen te meer oot-
moedigh; na de conditie van een doot lichaem /
't welck gheset zijnde op eenen hooghden thoon /
siet altydt om leegh; ende becleedt zijnde met
purpur / isst twee-mael meer bleecker / ghelijck
 den *S. Franciscus pleegh te segghen. Weest oock*
 Theodo- *met S. Elizabeth dochter vanden Coninck van*
 ric. Mon- *Hongarijen / dat ghy niet dus ghecleedt sult ko-*
 tanus in *men vooz den rechter-stoel Godts / noch vooz het*
 eius vita. *oordeel CHRISTI, die vooz u met spot / schande /*
ende verwijt bedeckt is geweest / ende met bloedt
over-goten vanden hoofde tot de voeten. Wy
 Isaie 53. *hebben hem ghesien / statet gheschreben / ende hy*
en hadde gheen ghedaente noch schoonheydt.
 Hest. 14. *Vaerom seght met Hester : Ghy kent mijnen*
noot / o Heere; ende ghy weet dat ick verfoeye het
teecken van hooberdijde ende glozie / dat op mijn
hoofst is inde daghen mijnder vertooninge; ende
dat ick het niet en draghe inde daghen mijns
swijghens. Denckt mede dat al hoe-wel Abla-
 2. Reg. 14. *loms glozie ende schoonheydt was van buyten /*
ende dat soo groote / dat vander solē sijnder vo-
ten totten oppersten sijns hoofts twe / aen hem
gheen blecke en was; nochtans dat alle de glo-
 Psal. 44. *rie van de dochter des Coninckx van binnen is;*
ende dat onder d'uytwendighydt der cleederen
veele heylighe personen oock hayzen kleederen
ghedraghen hebben : als S. Cecilia, Thomas
Morus, Franciscus Borgia, item de huyf-vrouwe
van

van Iacoponus een Edel-man uyt Italië: ieder TYDEN.
 handen welcken mocht segghen: *Mijn secreet* Isaia 24.
 my/mijn secreet my; ende met lob: *Siet in den* Iob c. 16.
 hemel is mijn ghetuyge; ende mijn bekender in
 de hooghdē. Siende voorts dat iemandt uiter-
 lijck kostelijck gecleedt is/en wilt daerom vooz
 den tijdt niet oordeelen; ghelijck Ephraem den Vit. PP.
 grooten Basilium veroordeelde; en eene anderen Rofw.
 Eremit Gregorium den Grooten / tot welcken fol. 161.
 Eremit eene stemme quam uyt den hemel / als Io. Diac.
 dat hy meer gheset was ende berlieft op sijn kat / l. 20. vitæ
 als wel Gregorius den Paus op al sijnen rijk- Greg. Pa-
 dom ende kostelijckheydt. *Siet num. 13. van uren.* pæ c. 40.
 Ende let op het exempel van Bernardus van
 Quinta-val, ende handen Abt die alle dinghen
 ten besten uyt-leyde. Heere I E S V Christe, ber-
 gheeft my sondaer ende ontweerdighen / sprack
 per tijds den H. Nonnus Bisschop van Heliopo- Vit. PP.
 len/soo hy die heydensche Pelagia gesien hadde; Rofw. fol.
 met wat aensicht sal ick op u sien / want 't cie- 377.
 raet van eenen dagh van dese dochter van Ba-
 bylonien/heeft te boben ghegaen allen 't cieraet
 mijnder ziele / sy heeft beloofte de menschen te
 behaghen/ende sy hebet ghedaen; ende ick hebbe
 beloofte u te behagen/ende door mijne traegheyt
 ben ick loghenachtigh ghebonden! Ten lesten /
 hoe dat ghy het maect / siet immers boben al
 toe/dat ghy niet en zijt vande eerste in-brengers/
 noch auteurs / noch na-bolghers van nieuwe
 fatioenen ende veranderinghen in kleedinghen/
 dienende tot meerdere ijdelheydt: want Godt
 straft in sijnē verbolghentheydt de ghene pinci-
 palijck / die hen niet en schroomen andere in 't
 quaedt vooz te gaen; ghelijck Adam den auteur Gen. 3.

- TYDEN. der onghhehoorzsaemheydt; Eva de eerste loghe-
naerffe / als sy seyde / op dat wy by-abontueren
Gen.4. niet en sterben; Cain den eersten doodt-slagher /
Gen.38. Onan den eerste die een afgrijsselijck dinck dede /
Levit.10. Nadab ende Abihu Aarons kinderē / die de eerste
zijn gheweest die vrent vper offerden vooz den
Num.15. Heere; den mensch die hout vergaderde op den
Num.25. Sabboth-dagh; Zambri den eersten die opent-
lijck vooz gheheel Israēl in-ghegaen is tot een
3.Reg.12. Madianysche vrouwe; Ieroboam den eersten
onder die Coningen van Israēl, die qualijck ghe-
daen heeft boven alle die vooz hem gheweest zijn/
ende die Israēl heeft doen sondighen ende hoere-
ren met vrende goden ende ghegoten calveren;
Act.5. Ananias ende Saphira die eerst d'eyghendom in-
Act.8. hoerden inde H. Kercke; Simon den tooveraer /
den eersten Artsch-ketter/ende den eerste die daer
stondt na kerckelijcke gaben ende beneficien/om
die met gelt te vercrijghen; Cerinthus, Ebion,
Arius, Nestorius, en andere oude hooft-ketters /
benessens veel nieuwe / als Lutherus, Calvinus,
In Notis Zuinglius, Bucerus, ende andere daer Bozius
Ecclesia. breeker af verhaelt. Ghelijck ter contrariē Godt
altijds groot ghemaectt heeft ende verheben in
eendigher memorie de gene die d'eerste auteurs
Gen.4. geweest zijn van treffelijcke daden: gelijck Enos
Seth sone / die d'eerste is gheweest die den naem
des Heeren begonst heeft aen te roepen / kercks-
ghewijse het volck by-een-roepende. Aminadab
Lyranus super c. 1. een Prince van het geslachte van Juda / was den
Matth. & eersten die sijn voeten settede inde verbaerlijcke
Cornel. à diepte bande vooz zee / die den kinderen van
Lapide in c.14.Exo. Israēl was ghelijck eenen muer ende bergh aen
verf.22. haer rechte ende aen haer sincker zijde: en hier-
Exod.14. out

om heeft Godt ghewilt dat uyt sijn gheslachte /
 ende niet uyt het gheslachte van Ruben des eer-
 sten-ghebozen soons van Iacob, die Coninghen
 sijns volcks booz-komē soude. Ioab Seruie sone / *2. Paral. 15.*
 om dat hy den eersten was die de Borgest Zion
 beclom / wierdt eenen Prince ende obersten Vorst
 in Israël. Salomon om dat hy den eersten was / *3. Reg. 8.*
 die eenen tempel timmerde den name des Hee-
 ren sijns Godts / is verheben ghetweest bobē al-
 le Coninghen / alsoo dat sijns ghelijck booz hem
 niet ghetweest en is / ende nae hem niet op-staen
 en sal. Den H. Apostel Petrus, om dat hy den eer-
 sten booz-sangher ende belijder is ghetweest van *Matth. 16.*
 de Godtheydt CHRISTI, segghende: Ghy zijt
 CHRISTVS den lebenden Godts Sone; is van
 hem ghestelt het hooft vande H. Kercke: ghy zijt
 Petrus, ende op desen steen sal ick timmerē mijn
 Kercke. Wie en weet oock niet hoe seer Elias, ende
 Ioannes Baptista, Princen van het Gremijtsche
 leben / als mede die eerste fundateurs der geeste-
 lijcker Ordenen / van Godt verheben zijn ghe-
 tweest / als Basilius, Ieronymus, Augustinus, Bene-
 dictus, Norbertus, Dominicus, Franciscus, Igna-
 tius: van een-ieder vande welcken men magh
 segghen / t ghene eertijds Isaias seyde: Segghet *Isaiæ 3.*
 den rechtbeerdighen / dattet hem wel is / want de
 vrucht sijnder bonden sal hy eten. Tracht dan
 met alle vlijtichheit / dat ghy utwen eben-naesten
 ter deught mooght booz-gaen / om de liefde
 Godts / ende om de hope vande eeuwighe bergel-
 dinghe; ende mijdet u van booz dien te gaen in
 ijdelheydt der cleedinghen / in vercieringhen / oft
 in andere overbadigheden ende verarghernissen
 der zielen: want die sulcke dingen doen / zijn des *Rom. 2.*
 doodts

TYDEN. doodts tweerdigh / ende niet alleen die dese dinghen doen / maer oock die consenteren den genen die-se doen.

IV. Op daghen van blu-moedighe ende glozieuse mysterien mooght ghy / na den epsch ende betamelijckhepdt van utwen staet / door uytwendighepdt des habijts de feesten der Hoogh-tijden in

Judith 16. den Heere vereeren. Judith gingh op de feest-daghen des huys van Israël in't openbaer met grooter glozien. Thomas Morus wesende in den

Staplet. in vit. cap. 6. karcker ende inde ghebanckenisse vanden toren van Londen / liet kostelijcke cleederen in-brenghen / ontrent de heylighe daghen vande H. Catholijcke Roomsche Kercke / om die als-dan aen te doen oock in sijne eenighepdt. De redene hier van hem af-ghevraeght zijnde / antwoorde hy : Ick en doe dit niet op het aensien der menschen / maer ter eere van Godt / die in't heymelijck siet / ende van sijn Heylighen. Op daghen van penitentie / als inden Advent / inden Vasten / soo let op alle utwe conbersatie / ende insonderhepdt op utwe woorden : want 't is beter vlesch te eten / ende wijn te drincken / dan door achter-clap te etē den naem en facm / oft door onbzedē 't vlesch

der bzoederē / gelijk den Abt Hyperichius pleegh te segghen. Ende den H. Isidorus seyde : Die hen van spijßen onthouden / en eben-twel quaet doen / die volghen de duyvelen na. Oock soo verciert u als-dan min als op daghen van blu-moedige mysterien / ghelijck eertijds dede de schoone Judith, Hester, Mardocheus , tot den welcken / soo

Heft. c. 4. Hester een tierlijck cleedt ghesonden hadde / dat hy den sack uyt-ghedaen hebbende / dat kleedt aen-doen soude ; en heeft dat niet willen doen / om

Vit. PP.
Rosw.
fol. 519.

om dat het ghebodt des doodts ober hem / ende ^{TYDEN.}
 ober alle die Joden hingh binnen Susan / ende
 elders. S. Peeter vermaendt de vrouwen (ende ^{1. Petr. 3.}
 't selve heeft oock plaetse inde jonghe dochteren)
 datse gheen ghecrolt / ghefriseert / oft gheslingert
 hayz en souden draghen. Die gheen herberge en
 willen houden / moctē het teecken bande herber-
 ghe in-trecken. Den maeghdom en is niet al-
 leen gheleghen inde gheheelheydt des vleeschs /
 seght Cyprianus, maer oock in eere ende matig- ^{Cyprianus}
 heyt des habijts ende cieraets. Een jonge doch- ^{de habita}
 ter en moet niet alleen jonge dochter zyn / maer ^{virg.}
 moet oock van andere daer booz gekent worden
 ende gheloofst / op dat niemant / die haer siet /
 twijfele oft sy maget zy. Thamar om datse eenen ^{Gen. 38.}
 wimpel-doeck aen-ghedaen hadde / ende hare
 cleederen lichtbeerdiger wijze verandert hadde /
 is van Iudas booz eene ghemeyne vrouwe aen-
 ghesien. Ghy sult segghen: maer ick meyne daer
 mede gheen quaedt te doen? Ick antwoorde / dat
 den duyvel daer mede wel quaet meynt te doen;
 ghelijck het ghebleken heeft in den Patriarch
 Iudas, ten respecte van Thamar. Ten anderen /
 wat komt ghy ter strate dus op-ghestrecken ende
 ghepalleert / als oft ghy eenen man haddet / of
 meer sochtet dan eenen / ende als oft ghy utwen
 roem namet van het vleesch / ende bande schoo-
 nigheydt des selfs? Daer allen vleesch hoy is / ^{Isaiz 40.}
 ende alle sijne glorie als de bloeme des veldts;
 ende daer den mensch gheen meerder vyandt en
 heeft dan het vleesch: ende wie sal sijnen vyandt
 wapenen tegen sy-selbē? en hebt ghy niet strijdt
 ghenoech / oft ghy moet dien noch meer dooz u
 sleedt ontsonckē? Den H. Franciscus verclaerde /
 dat

TYDEN. dat hy by experientie bebonden hadde / dat de
 Sur. in vit. duybelen lichtelyck tenteren den ghenen die
 4. Octobr. saechte upt-stekende cleederen draghen. Godt
 Gen. 3. heeft Adam ende Eva nae den val pels-rocken
 aen-gedaen/ende ghecleedt met vellen van doo-
 de beesten/op dat den mensch gheduerigh soude
 ghedencken in wat staet hy door de sonde gebal-
 len is/ende dat de motten ende woormen morgen
 't decksel sijns bleeschs sullen zijn. De uysterste
 Deuter. 6. frangie van't cleedt vermaende eertijds de Jo-
 Math. 23. den tot het onderhouden der gheboden Godts.
 Onse cleederen zijn brandt-mercken der sonden/
 ende dien volghende / moeten sy soodanigh we-
 sen/datse ons meer tot rouw verwecken ende tot
 versuchten/efi tot het overdencken bande bruch-
 ten der sonde (als zijn de doodt/het oordeel/ende
 de helle) dan datse ons souden wesen als eenen
 blaef-balck ende swabel-stock tot ijdelheyt/ende
 tot een decksel van Antichrist, ende tot een kus-
 sen daer de duybelen op rusten / ghelyck sy saten
 ende sprongen op den sleyp van het opper-cleedt
 van een Hoogh-duytsche Madame van Mens.
 Caesarius l. 5. Mirac. Denckt dan liever ten 1. dat op den selven tijdt
 cap. 7. als ghy u palleert/daer veel zielen branden in 't
 helsche byer/ter oorsake van't palleere: als Ieza-
 bel; als de dochter van Herodias; als Pretextara,
 bande welcke den H. Hieronymus verhaelt / hoe
 dat sy door last van haren man/hare nichte Eu-
 stochium wereltscher wijsse kemde efi palleerde /
 om alsoo te verdzucken het booznemen/'t welck
 dese maget hadde van Gode te dienen. Ende siet
 den Enghel beropenbaerde haer by nachte / seg-
 ghende: Verret ghy 't bebel van utwen man stel-
 len boven CHRISTVM? ende met utwe kerck-
 schen-

schendighe handen raken 't hooft vailde maget
 Gode toe-ghewijet; siet van nu aen sullen uwe
 handen verdozen; ende naer vijf maenden sult
 ghy gaen inde verdoemenisse: en volhardt ghy
 in dese boosheydt/soo sult ghy uwen man ende
 kinderen/noch al te vozen verliezen. Alles/soo
 het boorzeydt was/is ordentelijck ghebolght/
 seydt S. Hieronymus schryvende tot Latam: en-
 de haren haestighen onderganck gaf te kennen
 al te spade penitentie. Siet Desiderium Richard.
 in cap. 2. Exod. v. 5. 2. Dat veele gheestelijcke en de-
 vote persoonen zijn op de selve ure in hare devo-
 tie/ende singhen Gode lof-sanghen/ende aen-
 mercken sijne goetheydt. O hoe veel beter beste-
 den dese haren tijdt/dan ghy den uwen! want
 Gode te dienen is regneren/ghelijck den H. An-
 toninus seyde in sijn uiterste. 3. Ter-wijlen dat
 ghy u palleert/zijnder veele menschen met groo-
 te benauwtheyt ghestorven; veel duyfent hebben
 groote kortsen/sieckten ende pijnen op haer bed-
 den geleden/in gast-huysen/op straten. Eylaes!
 ghy en peyst niet dat den tijdt komē sal/dat ghy
 oock sult suchten ghelijck sy. 4. Godt/onse liebe
 Vrouw/de Enghelen/ende de Heplighen hebben
 u met ijdelheyt besigh ghesien; och wat deernisse
 hebben sy met u/siende dat u herte becommert
 is met soo groote ijdelheyt/en dat ghy soo aen-
 dachtigh daer toe zijt/om den stinckende dreck-
 sack te palleren! 5. Ter-wijle ghy daer voor den
 spieghel zijt gheweest/is den tijdt booz-by ghe-
 gaen/de doodt is naerder ghekomen; siet sy spot
 met u/ende sy roept u tot haren dans/aen den
 welcken de violonsen van suchten ghehoort sul-
 len worden;ende ghy sult als-dan eenen sprongh

D. Hier.
 Epist. ad
 Latam.

Rofw. 2.
 Maij.

TYDEN. doen van het leven tot de doodt. Antonius Corduba, den sone vanden Hertoghe van Feria/ende den nebe van Franciscus Borgia, bereydende hem met veel palleersel/ 's nachts vooz den spieghel/ om cierlijck ten banckette te komen (ghelijck Martinus Delrio pleegh te verhalen) sagh inden spieghel/dat den duyvel stondt achter sijnen rugge/hem oock palleerende: waer ober verschrickt zijnde/verfoepde sijne ijdelheypdt/ende begaf hem terstont tot de Societeyt Iesv; ende is ghetworden als eenen vruchtbaeren olyf-boom in het huys des Heeren. De H. Catharina van Senen sprekende van haer wereltsch cierraet /seyde /dat het helsche byer niet ghenoech en was /om die sonde te supberen;ende biechte die dickwijls met suchten ende tranen. 'T ghebeurde op eenen tijdt dat Thomas Morus by- gheval eene maget vooz den spieghel sagh staen /de welcke met veel arhepdt's ende groote pijn /hare haren ployde; op dat sy soude schijnen te hebben een breez voozhoofd; ende sy reegh haer lichaem seer benautw/ op dat sy soude schijnen smal van middel te wesen. Tot de welcke Morus seyde: Godt doet u onghelijck /gheeft hy u vooz desen arbeydt den helschen vrandt niet. En hy verclaerde ernstelijck /dat hy vastelijck ghelooftde /datter seer veel menschen met dien arbeydt de hel kochten /met de helft vanden welcken sy den hemel hadden konnen winnen. *Siet num. II. van maenden.*

V. Wacht u van op dagen van Hoogh-tijde ende van andere tijden te loopen om abontuer /oft iet anders te vraghen by waer-seggers /tooveraers /handt-besinders /ende andere slaven des duyvels; als ofter gheenen Godt en ware in Israël, noch

4. Reg. 1.

nöch troost oft hulpe by hem te vercrjghen. Dit
 is een soorte van af-goderjhe / ende men breeckt
 hier door 't verbont met Godt gemaect in ons
 H. Doopsel; ende men keert ons tot loghentael /
 ende tot den vader des selfs. Zijn wy niet ghe-
 noech gheleert door 't bedroch sijnder loghenen /
 waer-mede hy onse eerste ouden inde netten Gen. 3.
 der sonden ghetrocken heeft? Daerom seyde den
 Heere: Als den duyvel logē spreekt / dan spreekt Ioan. 8.
 hy uyt sijn eyghen / want hy is loghenachtigh /
 ende den vader der selber. Hy thoonde ten 1. aen
 de kinderen van Israël, als oft het gulden kalf
 leefde / hem repte ende roerde / ende hoy at: Sy
 hebben hare glozie verandert in eene ghelijcke- Psal. 105.
 nisse van een hoy-etende kalf. Ten 2. aen CHRIS-
 TO alle die rijcken des wereldts en hare glozie: Matth. 4.
 Ten 3. aen Radbodus den Coninck der Briesen Sur. 20.
 een Conincklyck palley met al sijn behangh- Martij in
 sel. Ten 4. aen eenen Religiens van S. Domini- vita S.
 cus Orde / ten tijde van Conradus Provinciael Wlphrag-
 der Predick-Heere in Duytsch-landt / een sehoon ni.
 palley met CHRISTO daer in / ende sijne Moer- Thom.
 der / ende veel Engelen ende heylighen ontrent. Cantiprat.
 Maer als 't al om quam / soo en was 't niet dan lib. 2. c. 57.
 spoock / roock / ende niet. P. 23. Siet num. 16. van jaren.

In 't jaer 1587. maecte hy door eenen tooberaer
 wijs aen wel-ghestelde lieden binnen Haerlem
 op d'oude gracht by 't Sparen / datse eenen schat
 begraven souden vinden onder eenen hooghen
 peere-boom / die boben de huysen uyt-stack by
 eenen muer naest den burgh-twal. Men gaf den
 tooberaer gelt op de handt / men sagh daer pa-
 stepen in-bzenghen / benesoenen / wijn / ende al dat
 diende tot onthalinghe van desen gast; men set

TYDEN. tede al by datter was. Men begonst te graben
 ende te delven; al die burgh-wal gheraecte vol
 aerde / den boom gheraecte daer uyt / den put
 wierdt seer diep; men sagh epndelijck wat glin-
 steren inde aerde/maer als't al om quam / daer-
 men eenen schat soude vinden/ daer vondt-men
 in't kozt ghesepdt / niet dan dick/ buyl/ en mod-
 derigh water. Ende het koste die liede haer wel-
 baren/ende sy stierben kael ende beroyt; en den
 tooveraer gheraecte op't schabot/ ende hem ge-
 schiedde schande nae sijn verdiensten. Wech
 dan met dese dinghen die op logentale steunen/
 loghenen zyn/ende in loghenen verdwijne: min
 oft meer dan het stof verdwijnt voor het aen-
 schijn des windts. Siet num. 16. van jaren. Want
 niemandt van alle die tot onse kennisse gheko-
 men zyn/en isser tot noch toe ghebonden/die de
 groote schatten soude ontfanghen hebben / de
 welcke den duyvel beloofst hadde. Ende die van
 de wettighe Overigheyt totter ghebanckenisse
 betwesen zyn ghetweest/oft op de galeyen/oft ter
 doodt; en zyn noyt vanden duyvel daer van ver-
 lost ghetweest/ noch van pynen oyt bebrjdt. En
 al spzeeckt den duyvel hier ende daer een waer
 woordt/daerom en laet hy nochtans geen en lo-
 genaer te wesen; gelijk den nacht is den nacht/
 al brandt schoon hier oft daer een keerse. Hy
 riep eertijds dat CHRISTVS den Hepligen ende
 den Sone Godts was; item dat Paulus en Silas
 dienaers waren vanden alderhooghsten Godt/
 die den lieden den wegh der saltigheyt doodt-
 schapten; ende nochtans dede CHRISTVS en Pau-
 lus hem dapper kozt stuyghen; alsoo staeret ons
 niet vzy na den duyvel te luysterē / noch na duy-
 velsche

Marc. 15.

Act. 16.

Luc. 4.

belsche menschen / want het zyn altydts byan-
 den. Ende al schijnt u den dupbel somtydts wat
 te gunnen / dat is tot verlies utper ziele : en wat
 kan hy u gunne / daer hy selfs niet en heeft; ende
 daer hy sijn eyghen aen-hanghers altydts arm/
 ghebzeckelijck / droef-gheestigh / uyt-landigh / bij-
 ster laet ende beropt; hy laet hen aen-tasten door
 de handen der justitie / bzeckt hen den necke / oft
 laet hen andersints sneubelen : als't blyckt in
 Saul, Ochozias, Simon den tooveraer / Domitia-
 nus, Caracalla, Iulianus den Apostaet / Lutherus,
 Cornelius Agrippa, Iamne ende Mambre, ver-
 maerde tooveraers in Egypten, ende veel ande-
 re daer Delrio ende Thyraeus in hunne boecken
 af verhalen. En wat hy hier namaels sijn die-
 naers geeft / kondt ghy wel bedencken / te weten/
 niet anders sonder twijffel dan 't ghene hy sel-
 ver tot sijn deel heeft ontfanghen / byer ende sol-
 pher / ende den windt der onwedere is 't deel
 van hunnen kelck / seyd den Propheet. Hierom
 sijn sy verdoolt die hen den dupbel onderwozpe/
 hopende dat sy inder helle / oft onder d'aerde een
 gheluckigh ende plaisterigh leven leyden sullen/
 ende groote vijckdommen met weelde genieten :
 verre van daer: want ghelijck den dupbel tot het
 eeuwig byer verwesen is; soo zynse oock verwe-
 sen alle de ghene die hem volghen en aen-han-
 ghen. Want alsoo sal den Heere segghen in den
 dagh des oordeels: Gaet wech van my ghy ver-
 maledijde in 't eeuwig byer / dat bereydt is den
 dupbel ende sijne Enghelen. Daerom let op u-
 selven / ende denekt ten 1. op 't ghene daer ghe-
 schreven staet: Datter niemandt onder u gebou-
 den en woerde / die iet bzage vande waer-seggers /

1. Reg. 28.

4. Reg. 2.

Psal. 10.

Matth. 25.

Deut. 18.

TYDEN. noch banden toover-slangen / oft booz-seggers.
 Want alle dese dinghen zyn den Heere af-grijse-
 lijck; ende om alsulcke boosheden sal hy de lie-
 den vernielen. Ten 2. op de woorden utw's Sa-
 Math. 16. ligh-makers: Wat batet den mensche / is't dat
 hy alle die werelddt mint / maer sijnder ziele ver-
 lies lijdet? Ten 3. op de woorden banden heylig-
 Rom. 1. ghen Apostel: De ghene die sulcke dingen doen/
 zyn der doodt weerdigh / niet alleen diese doen /
 maer oock die consenteren den ghenen die se
 doen. Laet ons dan lieber met den H. Propheet
 Psal. 138. David segghen: En hebbe ick/Heere/niet gehaet
 de ghene die u haten/ ende en berdtween ick niet
 op uwe byanden / met volkomen haet haette
 ickse; sy zyn my byanden geworden. Proeft my
 Godt/ende weet mijn herte / vzaeght my en be-
 kent mijn paden. Ende besiet oft den wegh der
 boosheyt in my is / ende leydt my in den recht-
 ghen wegh. Ende alle dese dinghen die wy tot
 noch toe vande tooveraers/waer-segghers/ende
 handt-lijckers ghesproken hebben; moet ghy
 mede met discretie verstaen vande Planeet-le-
 sers / die daer meynen dat sy die toe-komende
 dinghen met sekerheydt weten te voorszien ende
 te booz-segghen; ende hen als bequaem houden/
 om te treden inde diepe mysterien Godts / ende
 in den verborghen afgrondt sijnder oordeelen.
 Van dese materie sult ghy veel vinden by den H.
 Augustinus in't vierde boeck sijnder belijdenissen
 c. 3. ende in't 7. boeck c. 6. ende elders verhalende
 D. Aug. in van eenen der gheloobighen / die versck bekeert
 Psal. 61. was vande bedrieghelijcke waerseggherije / en de
 goddeloose sufferije der Planeet-lesers; spreeckt
 aldus: Hy was verlozen / ende hy is gebonden.
 Hy

Hy brenghet met hem Planeet-boecken om die te verbranden / door de welcke hy verbrandt soude hebben ghetweest : op dat dese in't wyer verconsumert zijnde / hy soude moghen over-gaen inde verkoelinghe.

Wilt niet na 's wereldts oordeel segghen oft dencken / dat de wegghen van penitentie oft der deughden vol souden zijn van melancholije ende droefheydt / gelijk de kinderen van Israël malckanderen het landt van beloften teghen-maecten; maer Iosue ende Caleb getuyghden / dat het goet ende schoon was; soet ende aengenaem: het selve verskeren ons mede vande padē der deughden alle Heyligen. Haer by-wesen en heeft geene bitterheyt / seyd den Wyse-man / noch met haer te leven en heeft gheen verdriet / maer blijdschap ende vreughde. VI.

☉ Heere / riep David, hoe soet zijn uwe woorden in't ghehemelte mijns mondts : Num. 14.
 bovē honigh in mijnē mondt ! Doen Israël trock uyt Egypten, die zee sagh het / en vluchtede; die Jordane keerde haer te rugghe. Godt veranderde de keyen in staende wateren; ende de steenrotsen in fonteynen der wateren. Hy heeft hem ghestelt op een verheben landt / om dat hy supghen soude honigh uyt den steen / ende olve uyt den alder-hardsten steen. Sap. 8.
 S. Augustinus riep nae sijne bekeeringhe : Hoe soet is het my te derbē de soetigheden mijnder heufelinghen; ende die ick eertijds schroomde te verliesen / is my blijdschap te laten varen ! Ja hy vondt in dese conversatie meerder ghenoegeen ende soetigheden / als hy wel oyt hadde ghewaent : ende seyde als met de Coninginne van Saba : Ick en geloofdes henlieden niet die't my vertelden / tot dat ick selve gheko-

Psal. 118.
Psal. 113.
Deut. 32.
D. Aug. 1. 9. confel. cap. 1.
3. Reg. 10.

TYDEN. men ben/ende bebonden hebbe / dat my de helpe
niet en is geboodtschapt. Soo datmen van hem
oock mochte segghen / t ghene daer hande stercke.
Prou. 31. vrouwe gheschreven staet: Sy heeft ghesmaeckt /
ende ghesien dat hare hanteringe goet is. Daer-
om en verliest den moedt niet / ende en segghet
Exod. 15. niet met de Israeliten / sittende by de bittere wa-
teren: wat sullen wy drincken? Noch met de kin-
4. Reg. 4. deren der Propheten: de doodt in den pot / man
Godts. Noch met die Capharnaiten: dit woordt
Ioan. 3. is hardt / ende wie kan dat hoorē? want de stren-
gighepdt van dese wegghen sal vast in saechtig-
hepdt veranderen / ende de bitterhepdt in soetig-
hepdt / ende de swaerte in lichtehepdt. D'Arcke
des verbondts schein wel smaer te wesen / om het
ghewicht van het hout Setim / daerse van ghe-
maeckt was; ende om de goude platen / ende het
in-gheleypde gout daerse van binnen ende van
1. Paral. 15 buyten mede verciert was; maer nochtans wo-
dese bande Leviten met sulcke begeerte en affec-
tie ghedragen / dat sy de swaerte / Godt haer hel-
pende / niet en gheboelden. Siet num. 9. van Hoogh-
rijden. Die't krupdt Scitica in den mondt heb-
ben / cryghen een soo groote soetighepdt / dat sy
noch hanghet noch dozt en gheboelen. Ende
vanden beyr leeft men / dat hy vallende inde by-
kozben / soo bande soetighepdt des honighs in-
geleypd wordt / dat hy lichtelijck lijdet 't steecken
bande byen. Alsoo is't mede met den ghenen /
wien Godt gheeft 't verborzen hemelsch broodt
der inwendigher soetighepdt ende vertroostin-
ghe / als eenen booz-smaeck der eeuwigger soetig-
hepdt / ende als eenē godts-pemnick der hemel-
scher vergeldinghe. Alexander den Grootē va-
rende

rende op de wijde zee / ontdeckte eerst het gheluc-
kigh Arabien / door den soetē reuck die den wint
tot hem broecht : alsoo ontfanghen de vrienden
Godts inde zee van dit sterffelijck leven verbor-
ghen soertigheden / die welcke haer doen gevoelen
de lieffelijcke locht / ende het behagghelijck weder
van't hemelsch Vader-landt / daer wy nae trec-
ken. Den H. Laurentius lagh onder de heete ko-
len als onder de roosen; ende de tormentē waren
hem een welluste; ende door de volhepdt bande
onsprekelycke blijdschap / daer sijne ziele mede
verbult was / en ghevoelde hy de pijn niet van
sijn teerder lichaem; maer riep met David: *Mijn* Psal. 83.
herte ende mijn vleesch hebben haer verheught
inden lebenden Godt. Ende met de H. Maghet
ende Moeder Godts MARIA: *Mijn* ziele maect Luc. 1.
groot den Heere. Vanden H. Stephanus singht de
H. Kercke: De steenen bande beke zijn hem soet
gheweest. Ende van CHRISTO onsen Saligh-
maker spreekt Isaias: Boter ende honigh sal hy Isa. c. 7.
eten / dat is / hy sal alle tribulatie / ende alle onge-
mack / als boter ende honigh eten. Ende bande
kinderen van Israē lesen wy / dat Godt hen uyt
den steen met honigh versaedt heeft; niet dat de
steen-votse honigh gaf / maer water / twelck haer Psal. 80.
om den grooten dorst dien sy hadden / smaecte
als honigh in haren mondt. Ende bande Apo-
stelen / na datse gegeeffelt hadden gheweest / stater
gheschreven: Sy ginghen blijdelijck van d'aen- A&. 5.
schijn des Raedts / om dat sy tweerdigh gheacht
waren boozden naem Iesv versmaethepdt te lij-
den. Isaias sprekende bande consolatie die Godt
den synen geeft in't midden haerder pijnelijcker
conversatien / sepde: Hy heeft het water mette

Isaie 40.

TYDEN. buyst ghemeten / ende die hemelen mette palme
gheweghen : als oft hy hadde willen segghen :
als Godt iemandt hemelsche consolatiën toe-
meet dat doet hy met opene handen / ende hy ver-
andert hem-selven als in eene uyt-ghereckte
handt : maer als hy uyt-meet water / dat is / tri-
bulatiën (na 't woordt van David: *Hochtang in-*
den oberbloet van veele wateren en sullen sy tot
hem niet gheraken) dat doet hy met ghesloten
ende toe-ghenepen handen ; ende hy en vat niet
veel ; niet meer als een mensch die water schept
metter handt / en eer hy 't uyt-veeckt / sijn handt
noch toe-sluit. De werelt ter contrariën booz
een pinte wijs / gheeft een menghele azijns ;
ende waer't hy aldien dat de menschen de cruy-
cen soo wel sagghen vande Coningen als hunne
croonen / sy souden oock die siende vander aerde
niet willen op-nemen. Wie soude gelooben / seu-
de eertijds Urbanus VII. Paus van Roomē / aen-
treckende sijn Pausselijck ghewaet / datter in een
soo sijnen subtylē cleedt soo veel gewicht was ?
Siet num. 41. van daghen. Maer daer-en-teghen sa-
ghen de menschen soo wel de croonen der recht-
beerdighen / dat is / wierden sy ghewaer de sal-
vinghe vanden H. Gheest / daer die met d'olpe
van blijdschap intwendigh med : gesalft worden ;
ghelijck sy uytelijck sien de cruycen der selver ;
sy souden als reusen op-springhen om de wegen
van penitentie ende vande deughden in blijd-
schap te wandelen. Den alder-edelsten en rijck-
sten Arnulphus , bekeert zijnde door de predica-
tiën van Bernardus tot de Cisterciense Orden /
na dat hy langhen tijdt door pijn sijns buycks
als half doot / ende sonder spreken gheleghen
hadde /

Psal. 31.

Psal. 18.

Hist. Ci-
sterc Ord.
& Plat. 1.
3. cap. 13.

hadde / komende wederom tot sy-selven / riep : TYDEN.
 Het is waerachtigh / Heere IESV, dat ghy gheseyt
 hebt. Ende na korten tijdt riep hy eens ende an-
 der-maels wederom 't selve. Andere dit hoorzen-
 de / meynden dat hy sijn verstandt miste : Neen /
 seyde hy / ick hebbe dat al met goeden verstande
 ghesproken ; want ick bevinde nu metter daedt /
 dat hy oock in dit lebē hondert-fout ontfanght / Matth. 19.
 die ter liefde Godts de wereldt versaeckt : want
 dese groote pijn is my soo soet om de hope der
 Goddelijcker ghenade die ick gheboele / dat ick
 niet en wilde oft ick ware in dit lijde verballen ;
 ende dese mijne tozmentē sijn my hondert-mael
 soeter dan mijn boozgaende wereldtsch gheluck.
 'T selve heeft mede getuyghden H. P. Franciscus Rosw. 2.
 Xaverius, die werckende in Indien / en by-wijlen Decemb.
 oock ter zee pericliterende / soo met hemelsche
 troosten ende geestelijcke weelden is ober-goten
 gheweest / dat hy treckende met beyde sijne han-
 den sijn cleedt van sijn smeltende bozst / riep als
 met den H. Ephraem : Heere / wijckt doch een lut-
 telken van my ! bedwinght d'aen-wasschinghe
 der bloeden ! want dit vat en kan gheen wegh
 met al desen toe-loop. Ende wederom : 'T is ghe-
 noech, Heere, 't is ghenoech : ende desen dautwe Turfell. 1.
 en bleef alleen by hem niet / maer bloeyde van 6. cap. 5.
 hem oock ober andere : gelijk dat beproeft heb-
 ben den Bisschop die hem Priester hadde ghe- Ibid. lib. 1.
 wijet / en Simon Rodericus in sijn sieckte. Hier cap. 6.
 om riep oock de Bruydt : Treckt my nae u : wy Ibid. lib. 1.
 sullen loopen in den reuck van utwer salben. En cap. 10.
 de Godt en gheeft den booz-smaeck niet alleen / Cant. 1.
 maer oock dickwijls de verskeringhe van het
 rijck der hemelen aen den ghenen die deughde-
 lijck

- TYDEN. Ijck leven: ghelijck hy aen de H. Moeder Teresa
 Vit. P. Bal- openbaerde de pzedestinatie van haren Siecht-
 taf. Al- vader P. Balthasar Alvarez vande Societeyt Iesv.
 var. c. 11. Ende aen P. Martinus Gutier Rector der selver
 §. 2. & c. Societeyt in Spagnien/de pzedestinatie van alle
 15. §. 1. de ghene daer hy Rector ober was. Ende aen
 den devoten dienaar vande H. Moeder Godts
 Recueil Alphonfus Rodriguez (die ghestorven is anno
 des hom- 1617. 31. Octob.) de pzedestinatie van alle de ge-
 mes de la ne die in synen tijdt leefde inde Societeyt Iesv,
 Compag. ende daer in sterben souden. Godt openbaerde
 Plat. lib. 1. mede aen den Seraphinschen Vader Franciscus,
 de bono wesende in sijne vperighe meditatie / als dat hy
 status rel. tot het eeuwigh leven was gepzedestineert: ende
 cap. 32. hy en quam soo haest tot sy-selbe niet / oft hy be-
 danckte den Heere ober sijne pzedestinatie / ende
 riep ober-luyde: Ghelobet zy den Heere mijnen
 Godt; ghelobet zy den Heere mijnen Godt! hem
 zy glozie ende eere sonder eynde. Ende de acht
 na-volghende daghen en konde hy sijne Ghetij-
 den niet lesen / noch erghens anders af spreken;
 maer hadde alleen dit in synen mondt / den Hee-
 re zy gelobet. Soo vol blijdschaps en vreughde
 was sijn herte: ende dat met reden: want CHRIS-
 Luc. 10. TVS seyde: En wilt u daer ober niet verbliden/
 dat u de gheesten onderwoorpen zijn; maer ver-
 blijdt u / om dat uwe namen gheschreven zijn in
 die hemelen; waer af David hem verblidende
 Psal. 15. seyde: Die koozden zijn my gheballen inde ver-
 naemste plaetsen! want mijne erffentisse is my
 seer weerdigh.
- VII. Waer ghy oock soudt moghen wesen / en zijt
 Gen. 19. niet sonder vreesse: want al zijt ghy met Loth
 Gen. 31. uyt Sodoma ghegaen / ende niet Rachel uyt het
 huys

huy's baders; ende met de Israëlyten uyt
 het landt van Egypten; soo zijn nochtans by u
 de dochteren uwo's vleeschs/dat is/utwe passien;
 ende Labans af-goden/dat is/eyghen sin ende
 wille; ende die ajuynen ende vleesch-pot van
 Egypten, dat is/liefde des vleeschs/efi der din-
 gen die inde wereldt zijn: ende al seghyt ghy dick-
 wijls tot haer/'t ghene Abraham tot sijne knecht-
 ten seyde; blijft ende verbejdt hier beneden met
 den ezel;soo climmen sy nochtans/ende volghen
 u haest nae:na de welcke soo wie omme-siet met
 Loths huyf-vrouwte/byer ende solpher sal 't deel
 sijns kelcks zijn. Daerom begraeftse met Iacob
 onder den Cerebinthijn-boom des cruyces: en-
 de en laet den ploegh niet staen; noch en laet den
 kiecken-dief/dat is/den duyvel/door geene crea-
 tuere u scheidende vande liefde van dien / van den
 welcken ghy niet en soudet willen scheidende in u
 sterben. Siet num. 7. ende 8. van maenden, efi num. 13.
 van jarē. Seght liever met den oljff-boom: magh
 ick mijn bettighejdt verlaten/welcke de goden
 ende de menschen gebuyckē; oft met den vijgh-
 boom: sal ick moghen mijn soetighejdt verla-
 ten/oft met den wijn-stock: sal ick moghen mij-
 nen wijn verlaten / den welcken verbljdt Godt
 ende de menschen; Enen sonderlinghen Doc-
 tooz hadde hem binnen Parijs begheben in S.
 Franciscus Orde/maer door veel schreyens ende
 ghetier van sijn moeder / die een seer schamele
 vrouwe was/ende hem met den arbejdt haerder
 handen in sijne studien onderhouden hadde /
 wierdt hy betweeght om haer by te staen; ende
 soo hy booz een crucifix sijn ghebedt dede / als
 oozlof begeerende om wech te gaē / om sijn moe-
 der

Gen.22.

Gen.35.

Iudic.9.

Antonin.

p.3. Chrō.

tit.24.c.9.

§. 7.

TYDEN. der te helpen; soo heeft hy bloedt sien loopen uyt
 de zijde CHRISTI, ende een stemme ghehoort:
 ghy staet my dierder / ende ick hebbe u dierder
 gheboedt dan utwe moeder; dus en behoort ghy
 my om utwe moeder niet te verlaten: waer door
 hy verwondert ende soo versterckt is ghetweest /
 dat hy in synen aen-ghenomen staet is gheble-
 ven / niet-teghenstaende den routwe esn de klach-
 ten van synne moeder. Een jonghman van Ara-
 gon was inde Societeit Iesv ghegaen an. 1590.
 maer door groot versoek van synen oom/die de
 sake te koomen dede dienen in de hooghe byer-
 schare/wierdt hy wederom uyt het nobitiaet na
 huys gesonden. De blijdschap/die daer was om
 synne weder-komste / en was niet te beschrijven.
 Maer siende eyndelijck de moeder / die eene we-
 duwe was/ende in een groot besit sat/dat haven
 sone evē volstandigh bleef in syn heyligh vooz-
 nemen; heeft sy hare vzeught in droefheydt ver-
 andert; ende de herpe der vzienden is in treuren
 verkeert; ende hare ozghelen in een stemme der
 tweekender. Sy hebben hem ghekust ende tweek-
 den van droefheydt; maer te vergheefs. Esn den
 gheest Godts is gheschiedt in den jonghman /
 ende vallende op synne knien in de presentie van
 alle de vziendē / heeft met luyder stemme onber-
 wacht aen Godt beloften ghedaen / esn hem ver-
 bonden dat hy inde Keligie in-gaen soude / om
 daer te leven alle de daghen syns lebens. De
 vzienden / als met eenen blyem door dese wooz-
 den gheraeckt zijnde / stonden verflaghen; esn hy
 haer ghestraft hebbende van hare moepelijcke
 proceduren / is hy weder ober-ghegaen tot den
 dienst Iesv Christi. Doet mede alsoo/ende woort
 u eer

Auctor
 Alphabeti
 Christi.

Iob 30.

ueer met Elias onder de schadutwe banden gene-
ber-boom des crupes: tot dat ghy mooght seg-
ghen/ 't is al vol-bracht. Den salighen Ioannes
Berghmans bande Societeyt IESV pleegh te seg-
ghen: dese dzy dinghen zijn my seer lief/ en met
die wil ick wel sterben/ te weten: mettet crups/
met het roosen-hoeyken/ ende met den reghel.
Siet num. 10. van Hoogh-tijden.

TYDEN.
3. Reg. 19.

Tot den dienst Godts in den geestelijckē staet VIII.
gheroepen zijnde/ arbejdt als eenen goeden kid-
der Christi IESV. Niemandt die Gode strjdet/
seydt den Apostel/ verterret hem met wereltd-
lijcke saken; op dat hy dien magh behagen/ den
welcken hy sy-selven ober-ghegeven heeft. En-
de elders spreekt de Schrijtuere: Hoorz dochter/
ende siet/ ende neyght neder utwe oore/ en bergeet
u volck; en utw's baders huys. Den Abt Maches
ontfanghen hebbende een groote bondel bzieben
van sijn vader ende moeder/ ende van alle sijne
bzienden upt het landtschap van Ponten/ seyde:
O hoe beelderley ghedachten sal my de lesinghe
van dese bzieben aen-bzenghen/ die my tot ydele
blijdschap oft tot onnutte droefheydt sullen kee-
ren! hoe veele daghen henlieden daer door ghe-
denckende/ sullen sy mijn herte van het boorne-
men mynder goeder contemplatien af-trecken!
Daerom ghelijck hy die ghebonden zijnde ont-
fanghen hadde/ heeftse in't byer ghetworpen/ seg-
ghende: gaet henen/ ghy ghedachten mijns va-
derlandts/ woardt daer t'samen verbrandt; noch
en wilt tot het ghene/ dat ick versaeckt hebbe/
mijn herte eenighsints niet weder-senden. In
het boeck der hooghet ghesanghen spreekt de
Wzupdt: Ick heb mynen ouden rock upt-gheto-
ghen/

2. Tim. 2.

Psal. 44.

Io. Caf-
sian. l. 5. de
spirit. Ga-
strimar. c.
32. & vit.
PP. Rosw.
550.

Cant. 5.

TYDEN. ghen / hoe sal ick hem weder aen-trecken ? Ick heb mijn voeten gewasschen / hoe sal ick die vuyl maken ? Zoo tot den Abt Apollo sittende in eene celle / synen broeder by nachte quam / ende wilde dat hy upt-komende / hem helpen soude den os / die inde sloot gheballen was / upt-trecken : antwoorde Apollo : waerom en hebdu utwen anderen broeder / die daer ghelaten is / niet geroepen ? hy seyde : die is al ober vyftchien jaren ghestorben. Doen antwoorde Apollo : ende ick ben al ober twintigh jaren ghestorben / ende in dese celle begraven : ende daerom en kan ick niet upt-komen / ende u helpen. Heraclides verhaelt / dat den Priester Philoronus Galata menige jaren woonde in de graben der dooden ; op dat hy geduerigh soude ghedencken / dat hy de wereldt ghestorben was / ende CHRISTO alleen leefde. Enen Oudt-bader hadde twee sijnne naeste gebueren twee broeders der woestijne : vande welcke den eenen was een vrendelinck / ende den anderen een in-lander. Ende den vrendelinck was wat onachtsamer / ende den in-woonder was seer neerstigh. Ende 't is ghebeurt dat den vrendelinck in vrede ruste. Ende den Oudt-bader hen-liever ghebuer-man / heeft een menighte van Enghelen ghesien / die sijnne ziele leydden. Ende daer nae is den in-lander oock in vrede gherust ; ende alle sijn maeghschap is by hem ghekomen : ende den Oudt-bader siende dat d' Enghelen niet en quammen om sijnne ziele te leyden / soo is hy verwonderd gheweest / ende seyde tot Godt : hoe heeft den vrendelinck die onachtsaem was / sulcke glorie gehad ; ende desen / al was hy neerstigh / en heeft sulcky niet verdient ; ende tot hem is een stemme gheko-

Io. Cas-
sian. col-
lat. 24. de
mortifi-
cat. c. 9.

Vir. pp.
Rosw. fol.
645.

ghekomen / segghende : als den tijdt quam / dat desen neerstighen soude sterben / soo heeft hy sijne ooghen open-gedaen / ende heeft sijne maghen sien weenen / ende sijne ziele is daer in vertroost gheweest. Maer al heeft den vzendelick onachtsamer gheweest / nochtans en heeft hy niemant van sijne maghen ghesien (want hy was daer als eenen anderen Melchisedech, sonder vader / sonder moeder / sonder gheslachte) ende hy heeft in rouw getweent over sijne versuymenisse / ende Godt heeft hem vertroost. *Siet num. 18. van daghen.*

Hebr. 7.

Denckt dat hy saechtelyck vjdt / Die bande gratie Godts ghedraghen wordt: bande bzynde stater: Wie is dese die daer op-climt uytter woestijne / van wellustigheden ober-bloepende? maer verwondert ghy u hier ober? en wilt u niet verwonderen / want sy is leunende op haren beminde. Ende alle dinghen zyn mogelyck den ghenen die daer leunt op hem die't al bermaght: wiens gratie u niet en sal ghebzeken naer den eysch uw's noots in utwen staet. *Siet num. 35. van daghen.* De gratie Godts was soo werckende in het ghemoet bande h. Potamiena maghet / dat sy als eenen stercken ende vasten tozen wederstondt niet alleen de vleeschelijcke smeekingen van haren meester / maer oock d'alder-wreestste tozimenten. Ende ghetworpen zijnde in eenen ketel vol siedende peck / seyde sy tot den Landtvooght van Alexandrijen: Ick sweere u by de Keyserlijcke Majesteit / de welcke ghy in eeren houdt ende breeft; doet my allenskens in het siedende peck neder-dalen / op dat ghy mooght sien wat gratie ende patientie my CHRISTVS geben

IX.

Cant. 8.

Vit. PP.

Rosw.

fol. 710.

*TYDEN. sal/den welcken ghy niet en kent. Ende haer is
 gheschiedt na haer begheeren; ende sy heeft nae
 dzy uren tydts haren gheest ghegeven met een
 wonderlycke stantvastigheyt tot den eynde toe.
Rofw. 7. **Martij in** Gene andere **H. Martelaresse** met name Felici-
eius vita. ras, soo haer in den karcker den root des bareng
 ober-viel/bersuchte in bangigheyd. Waer ober
 bande heydenen ghestrafte zijnde / als die meer-
 dere tozmenten der martelie hadde te verwach-
 ten; heeft gheantwoordt: nu werckt de natuere /
 dan sal de gratie wercken: ende ghelijck de na-
 tuere ons banden somer niet terstont en brenghet
 inden winter / maer in den herft; ende van den
 winter niet terstont in den somer / maer in de
 lente; alsoo en ober-balt Godt terstont de na-
 tuere niet/noch de natuerlycke ghenegentheden/
 maer booz-komtsen ende volmaecktsen van langh-
Exod. 2. samer handt. Hy sagh eertydts ten 1. in Moyles
 eenen ieber om recht te doen / als desen den
 Egyptenaer versloegh / en dien in't sandt bergh-
 de; ende hy heeft hem ghestelt eenen rechter in
 Israël. Ten 2. inde Apostelen een vermaeck in't
Math. 4. visschen; ende hy heeft hen ghemaectt visschers
Act. 9. der menschen. Ten 3. in Saulus eenē ieber om de
 wet ende synē vaderlycke ober-leveringen booz
 te staen; en hy heeft hem ghemaectt eenē booz-
 staender van synē naem/ende van het **H. Euan-**
gelie. Ten 4. in Augustinus eenen lust ende plat-
 stier om andere te leeren / ende hy heeft hem ghe-
 stelt eenen Leeraer der **H. Roomscher kercke.**
 Ten 5. in Ignacius Loyola een begheerte om den
 crijgh te volghen; en hy heeft hem gestelt eenen
Capiteyn in den gheestelijken crijgh. Ten 6. in
Luc. 7. Maria Magdalena eenen treck om lief te hebben;
 ende

ende hy heeft haer bekeert om hem lief te hebben. Ende ghelyck Ioseph gheroepen hebbende sijnen vader/ende alle sijn geslachte/ om tot hem te komen/ heeft hen voorszien van wagenen ende alle probande onder wegghen: 't selve doet Godt den ghenen die daer stryden de stryden des Heeren. Godt den Heere gingh vooz die van Israël des daeghs dooz een colomme der wolcken/ ende des nachts dooz een colomme des byers/ om dat hy op beyde die tijden soude hen-lieder leydtzman zyn ober weggh. Pimmermeer en ghebrack die colomme der wolcken 's daeghs/ noch die colomme des byers 's nachts vooz dat volck. De dzy Marien omme-siende / hebben ghesien den steen af-getwentelt vanden grave. Iudith gingh dooz het midden der leggheren haerder byanden; quam vooz den wulpschen Holofernes, ende en hiel niet op tot dat sy haer vooz-nemen volbracht hadde / ende haren byandt 't hoost van sijn lijf af-gheslaghen hadde. Hoe heeft sy dit kloeck feyt aen-ghegaen: niet op haer eyghen cracht steunende / maer op Godt / van wien sy sozghbuldelijck hulpe versoecht tot sulckē eynde. Soo moet ghy oock doenzende op Godt/ende in Godt betrouwende/groote saken sterckelijck beginnen/verboozderen ende eyndighen. Ende al laet Godt by-wijlen het water komē tot aen de lippen/gelijck als met Abraham, Ioseph, David, Iob, Susanna, Daniel, Ionas, de dzy jonghelingen in den oben; den bruydegom en bruydt in Cana Galilæa; Petro indē karcher van Herodes; Cyro den Coninck der Persen/die noch een cleyn kindeken wesende / is als eenen anderen Ismaël in de wildernisse neder-gheleyt / om daer vande

Gen. 45.

Exod. 13.

Marc. 16.

Iudith 13.

Act. 12.

Herodot.

lib. 1.

TYDEN. wilde dieren berisonden te worden / oft van hongher te sterben ; gelyck oock met eenen Priester / die 's winters gaende door den sneeuw van de berghen van Italien / ende de kouwte soeckende / al dolende verballen was in een hol van een steen-rotse / daer gheen uyt-komste en was ; als verhaelt Ioan. Fischerus : soo en sal hy het nochtang tot inden mondt niet laten komen. Het arm weduweken ten tyde van Eliseus wierdt by noot ontfet oock na de doodt van haren man ; ende de olve en stondt niet stil soo langh alffer ijdele baten waren. En sy heeft de olve verkocht / ende haren schuld-heere betaelt / ende sy / ende haer kinderen hebben vande reste gheleest. Saül was wel van sin te gaen nae Samuel, om te bzaighen na de verlozen ezelinne sijns vaders ; maer hy seyde tot synen knecht : Wat sullen wy den man Godts bzaighen ? daer en is gheen bzoode meer in ons male / ende wy en hebben geen giften / noch iet anders. Ende den knecht heeft gheantwoordt : siet daer is een vierendeel van eenen silberen peninck in mijn handt gebonden / laet ons die den man Godts geben. Door de doodt Staplet. in vā Thomas Morus hadde Margareta sijne dochter al haer gelt datse by haer hadde / den armen ghegeven ; ende hier nae viel het haer in datse vergeten hadde het laken daerse het doodt lichaem van haren vader in-legghen soude : ende verre van huys wesende / wistse niet wat sy doen soude ; maer haer camentere seyde : laetet ons hier coopen inden naesten winckel : ende siet / soo de camentere in haer beurse taste als om gelt te rvijgen / in de plaetse van niet daer in te binden / heeftse soo veel ghebonden als effen den bedonghen

Lib. 4. cōtra Occo-lampad.

4. Reg. 4.

1. Reg. 9.

Staplet. in vit. c. 20.

ghen prijs van't laken was / min noch meer. Siet num. 18. van jaren, handen H. P. Franciscus Xaverius, ontrent het eynde. Siet dan ende bouwtet
 altijdt op Godt : want den Heere is den Heer /
 ende hy wil ghekent zyn dat hy het is / ende niet
 wy met ons beleghe en vernustheydt. Verwacht
 dan den Heere / want komende sal hy komen en- Abac. 2.
 de niet vertoeben. Met hem ben ick inde tribu- Psal. 90.
 latie / seydt Godt / ick sal hem verlossen ende tot
 zere zenghen. Ende den Heere die roept elders :
 Komt al tot my die arbeidet ende beladen zyt / March. 11.
 ende ick sal u vermaeckē. CHRISTVS verthoon-
 de hem eertijds aen P. Balthazar Alvares bande
 Societeit IESV, als eenen mensch die met pac-
 ken gheladen ende behangen was. Ghebraght
 zynde wat sulckx beduydde / antwoorde hy : ick
 wille u hier mede leeren / hoe begeerigh dat ick
 ben om mijne gaben den menschē mede te de-
 len. Ende ghelyck CHRISTVS hier van beghee-
 righ is / alsoo is oock den hemelschen vader. Na
 d'af-lijghheydt van Ionathas, kennende David 2. Reg. 9.
 dat hy in hem ghehouden was / seyde hy : is daer
 oock iemandt over-gheleben van Saüls huys /
 dat ick vermhertigheydt met hem doen magh
 om Ionathas wille / En verstaende datter noch
 eenē sone leefde / al-hoe-wel creupel van voeten /
 heeft hy dien doen halen ende gheseydt : ghy sult
 altijdt aen mijn tafel broodt eten. Alsoo den he-
 melschen Vader / erkennende dat hy om de ver-
 diensten van synen beminden sone als in hem
 ghehouden is / soe soeckt hy wien hy om CHRI-
 STVS wille sijne gaben soude geven. Ende daer-
 om roept hy door den Propheet Ioel : Ick sal mij- Ioel 2.
 nen geest uyt-stozten op alle vleesch. Ende 't sal

TYDEN. zyn dat alle die mijnen naem aen-roept / sal saligh zyn.

X. Blijft in de roepinghe daer u Godt heeft in-
 1. Cor. 7. gheroepen; de H. Catholijcke Roomfche kercke
 Cant. 6. wordt ghendemt / een wel-gestelde flagh-ordze;
 want het is daer als in den krijgh / daer elken
 syne plaetse ende ordze houdē moet ende be-
 waren; 't en ware hy wilde met den sone van
 Tit. Li- Annius Torquatus Bozgher-meester van Roo-
 vius. men / swaerlijck ghestraft worden; want soo de-
 sen buyten ordze uyt syne plaetse gegaen zynde/
 ghebochten hadde ende ghetonnen; ende we-
 derom komende meynde ghepresen te worden;
 soo seyde den vader: gaet scherp-rechter / ende
 bindt hem aen den pael. Loopt dan niet buyten
 uwe palen; ende en zyt van herten niet wispel-
 tuerigh: maer lieber rust met den Heere Iesus
 in den grave / dat is / blijft volherdigh in u goet
 Gen. 1.7. propoost. Godt heeft den mensch van den begin
 ghemaect van't sijn der aerden. Maer waer-
 om niet lieber uyt het water / locht / oft 't byer
 Obermidts datter gheen vande vier elementen
 soo gestadigh en is ende onberoerlijck als d'aer-
 de. De zee loopt gheduerigh op ende af / hoogh
 ende leegh; de locht wordt vande windē geroert
 ende ghedreven; 't byer en staet noyt stil: alleen
 Psal. 103. d'aerde houdet vast. De aerde heeft hy gheson-
 deert / seydt den Propheet / op haer vastigheydt;
 sy en sal niet wanckelbaer worden inder eeu-
 Psal. 118. wigheydt. Ende wederom: Ghy hebt de aerde
 ghesondeert ende vast ghemaect / ende sy blijft
 altjdt. Tot leeringe / dat den mensch vast moet
 blijven ende volstandigh in syne roepinghe / ende
 in al't goet dat hy booz-genomen heeft te doen
 na

na den eyfch van sijnē staet / al soude hy als aer-
de met voeten vertreden worden / ende met bloe-
den van teghenheden bespronghen / en met win-
den van stryden ende tentatien bebochten wo-
den. Let hier op / ende en zyt niet onghestadigh
als den weer-haen : op dat u niet en gheschiede
't ghene dat ober-quam eenē die noch Novicius
af-ghetweecken zijnde vande Societeit IESV, be-
schuldighe sy-selben van dat ghelijck Adam
niet langh en bleef in't paradys / alsoo hy oock
niet langh en was gheleben inde Societeit.
Doeghde oock daer by / als dat hem dochte / doet
hy sijn geestelijck habijt uyt-dede / dat hy CHRI-
STVM af-lepde / ende met eenen de deure open-
dede tot alle begheerten des duyvels / ende tot
allen wille des vleeschs / ende tot vol-bzenginge
van alle sonden. Een ander / die een was vande
thien eerste mede-gesellen vanden H. P. Ignatius,
ghebeurde een saecke niet min wonderbaerlijck:
want soo hy van Ignatius na eenē Gremijt buy-
ten de stadt van Bassane liep / soo ontmoette
hem een verbaerlijck persoone / ghetwapent van
den hoofde tot de voeten / met een bloot sweerd
inde handt ; ende dreyghde hem te door-steken ;
ende dreef hem te rugghe met sulcken ghewelt /
dat den Pater schier doodt van verbaestheydt /
liep te post na Ignatium, met verwonderinge der
menschen / die den Pater wel saghen loopē / maer
niet den genen die hem verbolghde. Siet num. 7.
van Hoogh-tijden. Siet ick ben alleen / sprack eenen
Broeder inde woestijne / na dat hy sijne krupcke
(die den duyvel anderwerf om-ghestooten had-
de) uyt gramschap tegen d'aerde in stucken ghe-
wozpen hadde / ende den duyvel heeft my ober-
won-

Ex litt.
Societ. an.
1587. Col-
leg. An-
gelopolit.

Petr. Ri-
bad. lib. 2.
de vit. S.
Ignatij c.
9.

Vit. PP.
Rosw.
fol. 589.

TYDEN. wonnen: ick sal dan de stucken op-rapende / wederom gaen inde bergaderinghe / want ober al is arbeydt ende verduldighejdt noodigh. Ende

Cant. 2. gheen lelie / dat is / gheenen staet / sonder dooyne van onbolmaeckthejdt. Rachel was schoon / maer onbzuchtbaer : soo datse tot Jacob seyde :

Gen. 30. Gheeft my kinderen / oft ick sterbe. Moyse was

Exod. 4. machtigh in wercken ende in teekenen / maer belet ende verhinderlijck van spraecke. Naaman

4. Reg. 5. was hof-man des Coninck vā Syrien / vroom / rijck / ende wel ghesien by den Coninck ; maer melactsch. Aman was groot by Assuerus , ende

Esth. 3. den Coninck sette sijnē stoel boven alle Dorsten ; hy was heerlijck van rijckdommen / ende in menighe van kinderen : maer Mardochæus en hooghde vooz hem sijn knien niet ; ende dit benam hem al sijn vzeught. Het Coninckken was eenen stadt-houder vanden Keyser / ende eenen vriendt van Herodes : maer hy hadde eenen sone die kranck lagh binnen Capharnaum. Timotheus gaf 't ghesicht aen de blinden / 't ghehoorz aen de dooben / 't leven aen de dooden ; maer hy behiel selfs een swacke maghe. Siet dan ober al dooznen onder lelien. Ter-wijlen nochtans dat ober al arbeydt noodigh is / beter is dan dien op dese werelddt in Godts dienst bestredt / dan elders / daer-men veel saeyt / ende niet en maeyt ; veel woelt ende niet op en doet ; niet meer als de schepen die met bolle seplen ende blaggen / ende van alle waren gheladen loopen dooz d'onstumighe golven der zee ; ende ghekomen zijnde in de habē / haelt-men de seplen neder / 't schip wort van sijne waren ontladen ; ende daer en blijft niet in dan alle buylighejdt en onreynighejdt ;

oock

poek niet meer als die last-draghende mylen/
 die den gheheelen dagh sacken ende packen ghe-
 draghen hebben/ ende 's abouts niet en behou-
 den als eenen vermoeyden ende looben rugghe/
 vol smerten ende kerben; oft als de spinne-cop-
 pen die veel spinnen/om bliegen te vanghen in
 haer netten/ende haest met een raech-quast van
 een bande dienst-maeghden wech-genome wo-
 den/ ende met voeten doodt ghetreden; oft niet
 meer dan den ghenen die de zee met een bygge
 beslaet/ gelijck den Keyser Caligula gedaen heeft
 tot dzy mylen toe; oft als het vrouwen dat den
 bloedt-bloedt gheleden hadde twaelf jaren/ ende
 alle haer goedt aen de Mederijn-meesters ghe-
 hanghen hadde; ende en hadde met allen gheen
 bate ghebonden / maer was noch qualijcker te
 passe. Belisarius hadde veel inde werelt vooz
 Iustinianus den Keyser ghetwoelt/ maer niet op-
 ghedaen dan bedelende armoede en blindtheit.
 Noch argher heeft ontfangen Iohan van Olden-
 barnevelt, den Advocaet vanden lande van Hol-
 landt ende West-Byzslant. Carolus V. den Key-
 ser wat en hadde hy niet al ghearbeydt; ende
 nochtans soo hy van Flissinghen in Zeelandt
 nae Hispaignien soude trecken/om in ruste sijn
 daghen te eyndigen/en hadde soo veel wils van
 de werelt niet / dat hy sprekende wat diep inde
 nacht / een van sijn knechten op hem en op sijn
 schellen soude ghepast hebben: soo dat den Key-
 ser wel met Iob hadde moghen seggen: **Mijnen**
 knecht heb ick gheroeppen/ ende hy en heeft niet
 gheantwoordt: met mijnen eyghenen mondt
 badt ick hem. Ja hy moeste selfs met een tortse
 inde handt Seldius den Ambassadeur van Fer-

Marc. 5.

Procop. 1.

1. belli

Perf. &

Egnat. 1. 6.

cap. 10.

Gasp. Ens

Epidorp.

lib. 1.

Iob 19.

TYDEN. dinandus sijnen broeder de trappen af-lichten /
 ende voor hem gaen : al-hoe-wel den Ambassa-
 deur daer over wepgherigh was en moepelijck /
 dat den Keyser desen dienst selfs by der handt
 nam. Maer den Keyser antwoorde: Godt boegh-
 tet soo/ende my ghengeghet, Wech dan met de
 werelt : want sy gheeft hare dienaarē dien loon/
 die den ondancckbaren klim-op de boomē geeft.
 Den klim-op kleyn zijnde/swack en vertworpen
 in sy-selven/soeckt nochtans de verhebe Cedar-
 boomen ; hy cruypt/verspreyt / en slinghert sich
 om de troncken ende tackē / ende climt wel haest
 tot de hooghe toppen;ende als hy daer is/dan en
 vergelt hy geenē dienst met dienst/noch vrient-
 schap met vrientschap ; maer voor goet geeft hy
 quaedt/en slaet de boomen met doozrighet/ende
 doetse verdooghen;soo doet oock de werelt hare
 lief-hebbers, Lieber dan ghedient den ghenen/
 Math. 10. by wien oock niet eenen dronck waters in sijnen
 name ghegeven/onghelooft blijft;maer in een-
 Plat. lib. 3. wighe gheheughenisse. Sulckx was de resolutie
 cap. 38. van Petrus Gonsalvus, den nepe vande Bisschop
 van Valencen : want soo hy seer prachtigh door
 de stadt te peerde reedt / soo viel hy in eenē groo-
 ten plas sljcks / daer hy nat ende beslijckt uyt-
 ghetrocken wierdt/en vande kinderen bejouwt.
 Hy hier door vergramt zijnde/seyde in sy-selbe :
 aenghestien ick vande werelt die ick diene/aldus
 ghetracteert worde / soo sal ick haer oock tracte-
 ren na behooren : ende hy nam terstondt voor
 hem Godt te dienen / ende gingh kortx daer nae
 in de Orden der Predick-Heeren. Siet num. 11. van
 maenden, ende num. 16. van jaren. Maer nochtans
 en zijn alle goede dinghen allen menschen niet
 eben

Eken boozdelijck; want poock een duyfken haer TYDEN.
 met des arents bederen/al zijns goedt/niet wel
 en soude konnen behelpen. De wapenē van Saül
 waren wel van grooter waerde / maer eben-wel
 daerom niet ghedienstigher aen David, om den
 reus t'ober-winnen; ende Adam in't paradys Gen.3.
 zijnde/heeft ober-treden't ghebodt Godts; maer
 Iob sittende op den mest-hoop / heeft dat onder- Iob 2.
 houden:ende den Religieux/ die sijne moeder af- Vit. PP.
 gheperst hadde/ om in't clooster te gaen / wierdt Rosw.fol.
 van sijne eyghene moeder / om sijnder onacht- 532.567.
 saemhepts wille/booz Godts oordeel beschaemt/
 als sy seyde: wel /waer is hy nu/die my seyde /
 ick wil mijn ziele behouden? Den Abt Silvanus, Vit. PP.
 na dat hy in den gheest op-ghetogen hadde ghe- Rosw.fol.
 weest / seyde tot die broeders: ick ben ghebocht 531.566.
 ghetweest booz het oordeel / ende ick hebber veel
 van onse monicken sien gaen na de tormenten/
 ende veel wereltsche menschen naer het rijck der
 hemelen: want een ghemeyn mensch is dick-
 wijls een verborgē heyligh. *Siet num. 13. van uren.*
 Daerom matight uwe goede begheerten door
 discretie / naer de ghelegghentheydt uw's roeps
 ende uwer conditie: ende en wordt niet verleydt
 door eenen soeten schijn van geestelijcken treck;
 ende en steunt op uwen eygen in-bal niet: want
 poock Godt wel iemandt in-schiet eenē wille van
 iet goets te doen / daer hy nochtans het werck
 van dien niet en begheert. Soo gaf hy Abra- Gen.22.
 ham in/dat hy Isaac op-offeren soude; David, dat 2.Reg.7.
 hy eenen tempel soude bouwen; Antonius, Ro-
 mualdus, Franciscus, de H. Maghet Teresa, datse
 Martelaers begheerden te sterben / en nochtans
 en wilde hy van die het uyt-boeren niet. Eenen

seke.

TYDEN. sekeren man / uyt den welcken CHRISTVS beel
 Luc. 8. duybelen ghedreven hadde / badt hem seer / dat hy
 by hem mochte blijbē / ende in sijn Collegie ont-
 fanghen worden : maer CHRISTVS heeftet hem
 ghewepghert / segghende : Keert wederom in u
 huys / en vertelt hoe groote dinghen dat u Godt
 ghedaen heeft. Verpūit u dan om u te bebrēdi-
 ghen / ende om Godt te dienen na de ghelijckig-
 heydt / ende na de wijze van utwen staet / en u daer
 mede in CHRISTO te ghenoeghen : want den hof
 Aug. serm. des Heeren / soo den H. Augustinus seydt / en heeft
 37. de san- niet alleen roosen der Martelaren / maer oock
 ctis cap. 3. lelien der Maeghden / en looff der ghehoutoden /
 de S. Lau- ende violetten der wedutwen. Godt heeft de kin-
 rentio. deren van Israēl niet alle door eenen wegh bande
 roode zee gheleydt (na 't ghevoelen van sommi-
 Orig. Ge- ghe Leeraers) maer door verscheyde paden / nae
 nebrard. het ghetal van hare gheslachten : ghelijck daer
 Psal. 135. gheschreven staet : Die ghedeylt heeft de roode
 zee in deelen. Door der / en quelt u mede daer in
 Gen. 1. niet / dat ghy niet en kondt bidden / lesen / vasten /
 waken / als eenen Carthuyser ; maer denckt dat-
 ter gheschreven staet : Dat de aerde voort- bren-
 ghe groeyende cruydt / ende fruyt / hout / vrucht-
 barende na sijnen aert. Te weten eenen appel-
 boom appeltē ; een peere-boom / peeren / &c. Ende
 Godt heeft gesien dattet goet was. Alsoo ieder
 Christen mensch moet vruchten voort- brengen
 na sijnen staet : eenen Carthuyser / vruchten van
 een Carthuyser ; eenen Pastoor / vruchten van
 eenen Pastoor ; eenen ghetrouwen persooone /
 vruchten van eenen ghetrouwde persooone. Waer
 in een- ieder na sijne roepinghe door liefde / ghe-
 dienstigheydt / patientie / ootmoedigheydt / ende
 verla-

berlatinge van alles metter herten/soo veel hy
 met de gratie Godts kan te weghen brengen/dat
 hy in verdienste by Godt niet en wijckt aen ie-
 mandt van hooger en staet. Siet num. 13. van uren,
 ende num. 45. van daghen. Maer dat een ghetrouwe
 vrouwe 't kindt soude hoozen schreyen in de
 wieghe; den man soude laten wachten en weer-
 wachten om ter tafelen te komen; den winckel
 soude laten staen vol volck; /sonder bescheyt te
 doen; ende sy eben-stijf als eenē block soude blij-
 ven sitten in hare devotie; ende niet en soude
 passen/wie datter ontriest was /wie datter ghe-
 breck hadde / als sy maer mocht in haer seuen
 Psalmē boort-gaen; dat ware niet Chzistelijck/
 maer onredelijck ende on-natuertelijck / ende al-
 te-mael aberecht werck; niet anders dan oft de
 handt d'ooghe wilde wesen / ende den voet het
 hooft; ende dat d'aerde in de plaetse vande loche
 wilde verhuysen/ende 't water in de plaetse van
 't vyer. Watter is / seydt den H. Paulus, is van Rom. 13.
 Godt gheschickt. Ende die dese schickinghe te-
 ghen zijn / die weder-staen Godts ordinantie:
 ende die dese weder-staen / die crijghen teghen
 hen-selven de verdoemenisse. En hebbē wy niet
 veel leden in een lichaem? Maer wat seydt den
 Apostel: Alle leden en hebben niet een werck. 1. Cor. 12.
 Alsoo is 't mede in het lichaem vande H. Kercke:
 Daer zijn menigherley gratien/maer 't is eenen 1. Cor. 12.
 gheest: ende daer zijn menigherley diensten /
 maer 't is eenen Heere. Ende daer zijn meniger-
 ley wercken / maer 't is eenen Godt. Ende we-
 derom: Zydy een slabe gheroepen/quelter u niet 1. Cor. 7.
 in: Maer ieghelijck siet toe dat hy door goede
 werckē sijnen roep ende verkiefsinge magh seker 2. Petr. 1.
 maken. Siet num. 8. van uren.

Houdt

TYDEN.

XI.

Houdt maet in alle dinghen. Een en bogen is 't dat ghy dien te stijf spant / sal bezeken: de luyte en wil hare snaren niet te sterck op-getrocken hebben om bequamen toon te geven / maer redelijck ende met mate. Een schoon cleedt is 't dat ghy 't met eenen hert-stijbighen bozstel te dickwijls ende te straffelijck vaeght / ghy neemt het synen luyster af ende syn wolle / ende bederbet. Ick hebbe 't by experientie gheleert / sepd't den H. Hieron. nymus, dat den ezel als hy moede is / om-twegen soeckt. Ende den H. Bernardus heeft ghebonden / die / na dat sy door onwijs heydt hunne ghesontheyd ghequetst hadden / groote lief-hebbers gheworden zyn van hunne sinnelijckheden / om die (want het scheen als- dan van noode te wesen) te ghemoet te komen. Daerom moet ghy hier ghedachtigh zyn het wijs spreec-woordt / Niet te veel. In het oude Testament moeste altydts in de sacrificien sout mede op-gheoffert worden. Alsoo oock in uwe wercken / die doch ghewillige sacrificien zyn voer het aenschyn des Heeren / ghebruyckt altydts het sout der wijs heyd: want anders doende / sult ghy in veel onghemacx verballen; ende 't ghene u tot saligheyd soude ghedient hebben / sal u komen tot bederffnisse. Een monick bande Cisterciensen Orde trachte voer eenen blinden ieder te komen tot den eerste staet van onnooselheyd ende supberheyt / daer Adam in gheschayen hadde gecreest: hy vastte hierom / hy waecte / hy badt / hy dede swate penitentie / ende bekommerde hem dagh ende nacht in heylighe oefeninghen. In eten ende drincken en wilde hy gheenen smaeck gevoelen; ende in syn lichaem niet alleen gheene beweginghe / maer oock

Levit. 2.

oock geenen pꝛickel des vleesch; verre wilde hy
 zyn van alle daghelijcksche sonden: ende dit al-
 les doende / en was hy niet indachtigh het seg-
 ghen des Wijse-mans: En zijt niet al te recht; Eccl. 7.
 maer hy slachte den klick-borsch / die / hoe seer hy
 hem-selvé op-blies / eben-wel tot de grootte van
 eenen os niet en konde ghevaken: en hy en voor-
 derde niet meer / dan oft hy open-doende synen
 schoot / de lucht hadde willen batten. Ende dit Vincent.
Beluac.
Spec. Hist.
l. 30. c. 34.
 merckende / wanhopte hy van sijn saligheydt;
 ende daghelijcksche sonden nam hy op voor doo-
 delijcke; hy onthiel hem vande nuttinge van het
 lichaem CHRISTI, oock op daghen als den Re-
 ghel dat beval; hy vertwierp het jock vande ghe-
 hoorzaemheyt / ende sieck zijnde / verachte hy alle
 medecijnen. Is eyndelijck / ter-wijle hy de Masse
 diende / door het innigh ghebedt van eene die-
 naerffe CHRISTI, ende door de medecijne van het
 hoogh-waerdigh sacrificie / gheholpen ghetweest /
 ende gantschelijck ontslagen vande voor gaende
 quellinghe. Den H. Antonius siende eenen No- Vit. PP.
Rofw.
fol. 592.
 vicius al by wat hoogh loopen / ende buyten dis-
 cretie na de deughden / ende in strengigheden der
 uytwendigher penitencien ende versterkinghen /
 seyde: Doorwaer 't is een schip vol goudt en ko-
 stelijcke waren / maer eben-wel noch inde habe-
 ne niet: ende waerlijck / niet soo sijn beginsel / soo
 was sijn eynde. Den H. Franciscus verstaende / Bonav. in
vit. S. Fran.
cap. 10.
 dat een vande broeders stil-stijghentheydt be-
 waerde tot superstitie toe; soo dat hy niet dan
 door teeckenen en bichte / niet met woorzen / sey-
 de / let op sijn eynde. Ende naer eenē korten tijdt
 is den broeder als eenen hondt ghekeere tot
 vzae cken / ende Apostoet ghetworden; ende heeft
 met

TYDEN. met streeren en bloecken om-ghegaen als eeners schabuyt. Siet dan wel toe dat ghy in alles de maet der wijsheyt berbult; Siet num. 4. van jaren; §. II. soo nochtans dat ghy van den eenen kant niet te veel en doet / ende van den anderen kant niet te luttel; ende en wilt de penitencien ende mortificatien niet gheheel versupmen / als oftse u niet nootfakelijck en warē / oft u niet en dienden; oft wel dat ghy te kranck waert / om die te doen. Siet num. 35. van daghen, ende 4. van veken, ende de num. 7. ende 9. van maenden.

XII. En wilt u niet te seer verwonderen / als ghy hoort vanden val van sommige / die als pilaren des hemels / ende als hooghe Cedar-boomē schein te zijn. En van welcker val ghy gheen meer bedenckens en haddet als van den val van Ambrosius ende Augustinus. Denckt datter geschre-

Ioël 1. ben staet: Het byer heeft die schoonigheden der woestijnen verslonden: het byer / te weten / dat daer brandt in Cayphas huys; by wiens blammen hem Petrus warmende / sijnen meester wel haest geloochent heeft. Een vande Oudt-vaders

Vix. pp. heeft totten Abt Theodorum gheseyt: Siet daer
Kofw. fol. 328. is eenen Broeder wederom nae de werelt ghegaen. Ende den Abt heeft tot hem gheseydt: En verwondert u daer af niet; want steenen ballen van hoven / ende stroomen loopen nederwaerts / ende de zee wozyt uyt haer doode: maer verwondert u / indien ghy somtijts hoort / dat iemandt ontbliedt de stricken des duyvels / en de werelde verlaet. By-na dierghelijcke antwoorde gaf eer-

Alian. lib. 73. var. Histor. tijdts ten 1. Socrates aen Calliste eene uytter-
ten schoone ghemeyne vrouwe binnē Athenen.
Dese lachte met Socrates, ende vertweet hem / segghende:

ghende: Siet / ick hebbe meer slepps ende aen-
hanghs als ghy; en elck-een kan ick uyt u schole
trecken / niet ghy uyt de mijne. 'T is soo / seyde
Socrates, maer ghy leydtse nedertwaerts / ick
leydse na de deught / tot de welcke eenen steplen
op-gangh is. Ten 2. Thomas Morus aen Lu-
therus den artsch-ketter / die den Cancellier wil-
de wijs-maken dattet een groot mirakel was /
dattet in korten tijdt soo veel mensche de Room-
sche kercke waren af-gheballen / ende hem toe-
gheballen: maer Thomas seyde / dat is een mi-
rakel / gelyck het mirakel is / dat de steenen van
hoben neder-ballen. Als oft hy hadde willen
segghen; dat de menschen de bzeede paden des
bleeschs wandelen / dat is een werck dat de na-
tuere ghelyck is / ende daerse toe-gheneghen is:
ende daerom en is't gheen wonder datter veel
zijn / die sulcke wegghen wandelen. Maer de enge
paden der deughden in te gaen / is een werck dat
de bederffelijcke natuere teghen is ende arbejdt
kost / daer weynigh mensche aen willen: oft heb-
ben sy de hande aen den ploegh begonst te slaen /
ober-wonnen zijnde vande begheerlijckheden /
hebben den ploegh wederom laten varen. Ende
als ghy dit siet / soo en wilt u daer in niet te seer
her slaen / maer alles in patientie op-nemen en-
de den Heere bevelen. Wy lesen vanden H. Fran-
ciscus, dat / alffer eenighen broeder des Orden ver-
liet / sy hem hier ober soo seer pleegh t'ontstellē /
dat hy van droefheydt ende van schreyen by-na
vergingh. Tot wien den Heere hem vertroosten-
de / seyde: Francisce, waerom quelt ghy u hier
ober soo seer? meynst ghy dat ghy tot eenen ve-
geerder deser kudden ghestelt zijt / ende en ver-

Staplet. in
vit. cap. 13.

S. Bonav.

TYDEN. staet ghy niet/dat ick den oppersten regeerde
 ben? Wie heeft die anders gheplant / dan ick?
 Is't dat daer eenighe ballen / ick salder andere
 op-richten / ende inde plaetse stellen die hunnen
 erans ontfanghen; ende ick sal maecken / soo
 die noch niet ghebozen en zijn / dat sy ghebozen
 worden. Ende oft soo ware datter maer dzy in
 en bleven/de selve en sal ick nimmermeer verla-
 ten. Dus ghebiede ick u t'eenemael dat ghy u
 boort-aen soo seer niet en quelt. Eenen monick/
 seyde eenen Guds-vader / moet aen-mercken de
 hase-winden/als sy op de jacht zijn:want gelijk
 eenen den hase siende/dien na-bolght;ende d'an-
 dere alleenlijck / om dat sy dien hondt sien loo-
 pen/met hem een luttel tijds loopen/ende daer
 na moede zijn de weder-keere; maer die den hase
 fiet/bolght dien alleen / tot dat hy dien vanght;
 noch en laet daerom niet te loopen / om dat de
 andere/die achter hem zijn/weder-keeren; maer
 noch bzeesende booz stepghe plaetsen / noch booz
 bosschen/noch booz dijstelen/ja vallende altemet
 in dooznen (hoe-wel hy daer dooz ghestekē ende
 ghequetst wordt) en rust niet / booz dat hy dien
 ghevanghen heeft. Alsoo oock eenē monick/ oft
 die den Heere CHRISTVS soeckt/niet achtende op
 alle die verargheringhen/die hem ober-komen/
 maer die booz-by-gaende / heeft sijne oogen des
 herten geduerighlijck op't cruys / tot dat hy tot
 den ghecrupsten komt. Want den beginnenden
 is wel de croone beloofst/ maer den volherdende
 x.Paral.14 false crijghen. Asa den Coninck van Iuda hadde
 dertigh jaren ende langher ghedaen dat goet
 ende behaeghlijck was in Godts aensicht: hy
 hadde de autarē banden vzeemdē Godts-dienst/
 ende

Vir. PP.
 Rosw.
 fol. 589.

ende de hooghden om-ghetwoorpen/&c. Maer al ^{TYDEN}
 desen lof heeft hy in't eynde bedorven / hy heeft
 betrouwen gehadt inden Coninck van Syrien/
 ende niet inden Heere synen Godt. Hanani den ^{2. Paral. 16}
 Propheet/die hem uyt liefde strafte / heeft hy in-
 de banden doen setten; ende hy heester veel van-
 den volcke op dien tijdt ghedoodt; en inde pijn
 synder voeten en heeft hy den Heere niet ghe-
 socht; maer meer betrouwen gheladit inder me-
 decynen konste. Eplacen/hoe is den alder-besten
 Coninck berandert / van dien hy eerst gheweest
 was! Daerom die daer staet/moet toe-sien/dat ^{1. Cor. 10}
 hy niet en valle. Wy murmureren somtijds te-
 ghen Adam, wy beschuldighen Eva, ende andere
 die gheballen zijn; ende wy souden het by-abon-
 tuer niet beter ghemaect hebben / ja als den
 knecht ghedaen hebben / die veel windts brack
 over den bal van Adam, ghelijck Caesarius ver- ^{Caesarius}
 haelt/ende selfs een ghesloten doos/daer een bo- ^{l. 4. Mirac.}
 gheliken in was/door tentatie open-dede/tegen ^{cap. 75. &}
 het accoordt tusschen hem ende synen meester ^{77.}
 getrossen. Eene edele jonck-vrouwe hadde mede
 ghelijcken strydt op Eva, ende op hare ongehoor-
 saemheyt; ende eplacen/sy viel door slechter ten-
 tatie/gaende (na datse haer in een fonteyn ghe-
 baedt hadde) in eenen modderighen poel: teghen
 het expres verdragh/dat sy met haren man ghe-
 maect hadde. Siet dan/o mensch/hoe dat uwe
 bernderinghe is in't midden van u / ghelijck
 seydt Micheas den Propheet. Den Apostel Paulus ^{Mich. 6.}
 hier op siende/ende wetende wat hy was uyt sy-
 selben/seyde: Christus Iesvs is ghekomen in dese ^{1. Tim. 1.}
 wereldt om de sondaers saligh te maken/van de
 welcke ick d'eerste ben. Ende den H. Franciscus

TYDEN.
Bonav. in
vita eius
cap. 6.

pleegh te segghen / dat hy was den meesten van alle sondaren. Ende ghebzaeght zijnde / hoe hy dit inder waerheydt konde segghen / antwoorde: dat hy uyt sy-selven gevoelde in sy-selven sulcke kranckheydt ende gheneghentheydt tot sonde / en sulck-een byer van booser lusten / al-hoe-wel onder d'assche van verstorventheyt ende bedaertheyt; dat / t en ware hem Godt merckelijck met sijne gratie versterckte / hy by-avontuere booser doen soude dan den meesten moordenaer: ende waer't by aldien dat sulcken een ontfangē hadde de gratie / die hy ontfanghen hadde / dat dien de selve beter besteden soude dan hy dede; gelijck

Matth. xi.
Recueil
des hom-
mes de la
Compag.

CHRISTVS seyde van Tyrus ende Sidone. Alphonsus Rodriguez, al-hoe-wel hem Godt veropenbaert hadde / dat hy behouden soude wesen / oock sonder vagebyer / beschreydde evē-wel sijne gepasseerde clepne fouten / in de maniere dat sijn ooggen gheduerigh van tranen leecten; ja seyde / dat hy was den meesten sondaer des wereldds.

S. August.

Want hy dachte op het woortd bandē H. Augustinus, segghende: Daer en is gheene sonde die eenigh mensch ghedaen heeft / die niet en soude ghedaen worden van een ander mensche / t en ware hem by-standigh was den schepper des mensches. Laet ons dan ons in ons-selven veroetmoedighen / ende booz sondaren bekennen:

Gal. 3.
1. Cor. 1.

Want doch heeft Godt alles onder de sonde besloten / op dat geen vleesch booz hem en gloziere / oock niet den ghenen die heden staet: want't gene den eenen ober-komt / kan mede den anderen ober-komen: ende soo langh als wy leven / soo quelt ons d'onwetenschap van dzy dinghen / dat wy niet en weten / ten 1. oft onse boozledē sonden
ons

ons vergeben zijn. Ten 2. oft wy nu tegenmoor-
digh zijn in staet van gratie. Ten 3. hoe ons
eynde sal zijn. Siet num. 11. van jaren. Zijn wy
meerder als den Enghel / meerder als Adam,
Saul, Salomon, Iudas, Nicolaus een vande seben
Diaconen / Origenes, Tertullianus, ^a Iacobus een
Oudt-vader vovē de seventigh jaren oudt / item
^b Hero den Eremit / ende andere die gheballen
zijn & Siet num. 41. van daghen. Daerom den Abt
^c Besarion hoozende van den val van een vande
broeders / sepe al suchtende: Desen heden / en ick
mozgen. Eenem H. Eremit hebbende van Godt
ontfanghen eene openbaringhe van het groot
perijckel in 't welcke hy was in dit leven van te
moghen vallen buyten sijne saligheyt / stelde een
kap op sijn hooft / ende bedeckte sijn aensicht in
sulcker boeghen / dat hy niet anders sien en kon-
de als d'aerde die hy betradt ; en en wilde noyt
daer na spreke met iemandt die leefde / noch sijn
ooghen op-slaen vander aerde : schryvende ende
suchtende / om dat hy hem sagh in sulcken perijc-
kel / als is daer den mensch in leeft. Ende soo
verscheyden persoonē hem in sijne celle quamen
besoecken / siende in hem soo groote veranderinghe
/ vzaeghden sy hem de redene hier van ; maer
hy en antwoorde anders niet / als : Laet my /
want ick ben een mensch die vallen kan. Godt
gave dat wy dit gheboelen altydts in ons had-
den / wy en soudē soo lichtelijck over andere
gheen bonnis srijcken / noch ons boven andere
verheffen die gheballen zijn. Doct kan het ghe-
beuen dat den genen die heden leyt / ende wiens
huys heden is om-gheballen / mozgen staet :
ende dat sijn huys door d'om-legghende geeste-

^a Surius
28. Ianuar
& vit. PP.
578.
^b Vit. PP.
fol. 552.
^c Vit. PP.
Rosw. fol.
594.
M. Avila
tom. 3. Ep.

TYDEN. Ijckte materialen (waer van een Christen son-
daer beter boozsien is als een Heydensch / en een
Religieuse sondighe persoone beter als een we-
reltsche) terstont wederom op-gebouwt wordt:
want doch alle herten zijn in Godts handen.

Deut. 32. Hy suyght hohigh uyt den steen / ende olve uyt
den alder-hardtsten steen; hy verkeert den steen
in staende wateren / ende die steen-rotfen tot fon-

Judic. 15. tepnen der wateren; hy opent den back-tandt
van eens ezels kaecks-been / ende doet daer wa-

Matth. 3. teren uyt-loopen; ende van steenen berweckt hy

Cæsarius Abrahams kinderen. Eenem gheestelijcken man

1. 10. c. 55. hadde tot sijn grooten hert-seer eene suster / die
wel maghet was van lichaem / maer van ma-
niere van leven los ende onghebonden / ende als
water uyt-ghestort tot lacchen / snaterē / boerten /
ende andere ijdelheden. Sy speelde op eenē tijdt
met hare gesellinnē / dattet haren broeder sagh;
ende wanhopende van hare beteringhe / nam
hy eenen harden steen in sijn handt / ende seyde:
eer sal desen steen in tweeen splijtē in mijn handt /
dan mijne suster Iudich besadighe / en een suster-
ken worde. 't woorde was qualijck uyt-gespro-
ken / Godt (by wien gheen dinck onmoghelijck
is / ende die niet en wil datmē na 't aensicht ooz-
deele) heeft terstont den steen in sijn handt in
tweeen doen springhen. 't welck Iudich siende /
ende dooz het woorde van haren broeder leven-
digh gheraecht zijnde / heeft vadelijck de wereldt
berlaten / ende is een susterken ghetworden / be-
warende den steen tot hare doodt toe / tot getuy-
genisse van hare bekeeringe. Siet num. 6. van uren.

Matth. 21. Ende CHRISTVS seyde tot de Princen der Prie-
steren ende de Ouders: Doozwaer ick segghe u-
lieden

lieden/ dat de Publicanen ende ghemeenye vrou-
wen booz u gaen sullen in't rijck der hemelen.

Siet num. 13. van uren. De visschen en zijn ten tijde
bande dilubie met d'andere dieren in d'Arcke
niet ghekomen/zijn nochtans daer na met me-
nichte geschoten inde netten / met verschickin-
ghe van Simon Petrus, die daerom op sijn knien

Did. Vega
Dom. 4.
post Pet.

gheballen is booz IESVS, segghende: Gaet uyt
vā my Heere/want ick ben een sondigh mensch!

Luc. 5.

Wat beduydt dit anders dan dat veel verkeerde
menschen na den teghenwoordighen staet / hen
daer na noch tot Godt souden bekeeren/ ende in
het boeck des lebens ghebonden worden. Dese

beropenbaringhe hebbende ten 1. de H. Monica, *Aug. lib. 3.
conf. c. 11.*

die bebonde wozde / was daer inne niet weynigh
berlijdt ende vertroost. Ten 2. den H. Antonius

Plat. l. 1. de
bono stat.
Rel. c. 32.

de Padua van een wereltlijck mensch / die doen
niet al te goede leben en leyde/heeft die soo groo-
te eere ende reberentie betwosen/dat niet alleen de
andere menschen daer af verwondert en waren/
maer dat oock dien mensche gram wierde. Als
hy nu gram was / es Antonio by-na dreyghde/
soo en konde Antonius su-selven niet ghehouden
van hem oock nu op der aerden met alder vlijt
te eeren/dien hy wiste dat tot de eeuwighe glozie
ghepredestineert ende booz-bestelt was.

Wrest niet verarghert al bespeurt ghy by-wij-
len dat/niet alleen onder de doorn-hagen/ maer
oock onder de ceder-boomen / dat is / onder de
goede ende volmaecte menschen eenighe onee-
nighepdt is: want verscheyden gheboelen ende
meyninghen hier oft daer af / in saken die het
gheloove ende salighepdt niet en raecken / kon-

XIII.

TYDEN. nen bestaen sonder de godtbzuchtigheyt te quet-
 Aet. 15. sen. Paulus ende Barnabas twisteden ende scheid-
 Gal. 2. den van malckanderen om Marcus wille. Petrus
 ende Paulus waren somtijds oneenigh. Hiero-
 nymus ende Augustinus; Chrysofostomus en Epi-
 phanius en waren oock van gheen een gevoelen
 in het uyt-legghen vande H. Schrifstuere. Daer
 Gen. 13. en was oock allen verdragh niet onder Abra-
 Matth. 9. ham ende Loth; onder de discipels CHRISTI ende
 & Ioan. 3. Ioannis; onder d' Apostelen selfs; onder Bernar-
 Luc. 22. dum ende Petrum Cluniacensem: hoe wel ieder-
 een hadde eene goede meyninghe ende in-sien /
 ghelijck de Capiteynen hebben / die een Casteel
 willen bestozmen / den eenen nochtans door de-
 sen middel / den anderen door dien; ende daerom
 nochtans en moghen dese niet ghesepdt worden
 niet van goeden wille te wesen tot den dienst
 haers Coninckx / verre van daer. De Enghelen
 Dan. 10. selfs twisteden by Daniel: den Enghel van die
 van Israël wilde het volck uyt Persen hebben /
 verre vande ghemeynschap der Heydenen: den
 Enghel van Persen wilde het volck niet laeten
 gaen / ende dat om de stichtinghe van die van
 Persen / ende hope van haerder bekeeringhe door
 die van Israël. Eens-ieders redenen waeren
 goet / ieders ooghe godtbzuchtigh; ende 't ghe-
 schiedde al behoudens den brede / ende binnē de
 Pfal. 118. paelen der liefde / wiens ghebodt wijdt is ende
 breedt / soo David seydt. Daerom seghe liever
 Pfal. 150. met den selven: Alle gheesten lobet den Heere.
 Ende denckt dat ghy mede een mensch zijt / ende
 niet hout oft steen / en oock u gheboelen hebt; soo
 nochtans dat ghy dat onder-wozpt onder Godt
 en sijne H. Kercke / gelijk die andere mede gedaen
 hebben / ende noch doen.

HET